

LLUITAR, VIATJAR I BATALLAR

Rutines i reptes del periodisme freelance

PE0932 – Treball de Final de Grau

Línia C: Elaboració de producte finalitzat

Alumnes: Arnau Camarena Monzó
Marina Valverde Serra

Tutor: Hugo Doménech Fabregat

Grau en Periodisme
Curs 2015/2016

ÍNDEX:

1. Introducció	3
2. Fase de preproducció	5
3. Fase de producció	8
4. Fase de postproducció	12
5. Valoració final	17
6. Bibliografia	19
7. Executive abstract	20
8. Annexos	25
8.1. Pla de preproducció	25
8.2. Resum de materials i pressupost	26
8.3. Pressupost total	31
8.4. Transcripció d'entrevistes	32
8.5. Guió definitiu	58

1. INTRODUCCIÓ

“Lluitar, viatjar i batallar: rutines i reptes del periodisme freelance” és un reportatge audiovisual amb una durada de 15 minuts desenvolupat en la seua totalitat per Marina Valverde i Arnau Camarena, estudiants del Grau en Periodisme en la Universitat Jaume I de Castelló. El producte ha sigut realitzat entre els mesos de març i maig de 2016 i presentat per primera vegada davant un tribunal en juny del mateix any.

La temàtica del reportatge gira entorn de la figura del periodista freelance. Mitjançant una sèrie d'entrevistes amb diversos perfils dins la professió periodística s'ha tractat d'incidir en com la crisi de mitjans ha influït en el desenvolupament d'aquest corrent professional, sobretot en l'actualitat i de cara a un futur proper. A més també s'ha tingut molt en compte trobar visions diferents i contraposades pel que fa a la importància de la figura del freelance dins el sistema comunicatiu.

Concretament, són cinc els testimonis que aporten la seua veu des d'una perspectiva molt personal i professional. Tots ells duen a les seues esquenes una extensa trajectòria al voltant dels mitjans de comunicació, bé formant part d'ells o aportant-los el seu esforç. Aquests entrevistats van des d'un cap de mitjà de premsa escrita, com és el cas de Julio Monreal, director de Levante; fins a Gervasio Sánchez, reconegut fotoperiodista freelance; passant per Josep Carda, periodista de Mediterráneo; Eva Palomares, periodista freelance d'àmbit local; i Leticia Álvarez, freelance especialitzada en informació internacional.

Al llarg del reportatge i gràcies a la barreja d'opinions l'espectador trobarà resposta a qüestions com quines qualitats ha de tenir un periodista freelance, les dificultats a les que s'enfronta, com és la seua rutina o quina és la seua relació amb els mitjans tradicionals. Amb el dibuix d'aquest panorama i com a conclusió els propis protagonistes esbossen una mirada prospectiva del que es pot esperar del freelance els propers anys.

Amb aquests ingredients s'ha tractat de satisfer una sèrie d'objectius plantejats des de l'inici del procés de treball, entre els quals es troben: conèixer el testimoni en primera persona d'aquells que exerceixen el freelance com a

professió i així poder investigar de forma més detallada les principals característiques del corrent; saber de primera mà quines són les principals fases de treball a les quals s'enfronten els freelance en el seu dia a dia; observar el freelance amb una mirada de futur; estudiar quins són els avantatges i inconvenients de treballar com a autònom; i tractar quina és la valoració que es té del producte que ofereixen els periodistes freelance.

El fet d'haver optat per centrar tot l'interès del reportatge en la figura del periodista freelance no és casualitat. Aquest corrent és una realitat dins les rutines del sector de la comunicació des de fa molts anys, tot i que l'arribada de la crisi i l'acomiadament de centenars de professionals dels mitjans arreu del país ha provocat que s'erigeixi com una nova alternativa, tant voluntària com involuntària, de molts professionals.

Malgrat això, el periodista autònom no és un perfil reconegut fàcilment per la població, donades les circumstàncies en les que realitza la seua feina: sol publicar per a mitjans tradicionals i el seu treball no es diferencia de cara al receptor de la resta de periodistes de plantilla. Per aquesta raó, visibilitzar-los i potenciar la seua existència a través de la seua pròpia realitat, així com la d'altres professionals que han seguit corrents més tradicionals, converteix al freelance en un centre d'atenció més que interessant per realitzar un reportatge al voltant de la seua figura.

Gràcies a "*Lluitar, viatjar i batallar: rutines i reptes del periodisme freelance*" el públic podrà configurar una nova visió de la situació actual del sector del periodisme a Espanya i més concretament del que suposa el freelance per als mitjans i viceversa. Observarà com són elements que es retroalimenten entre ells, però que la seua relació no és la més encertada, tot i que en molts casos d'actualitat no podrien viure els uns sense els altres.

La principal pretenció és que el públic del reportatge acabe entrant en la pell de Julio Monreal, de Josep Carda, d'Eva Palomares, de Leticia Álvarez i de Gervasio Sánchez. A partir d'ací, cadascú ha de ser lliure, capaç de fer els seus judicis i replantejar la seua pròpia visió del que és el freelance, del que és el periodisme i, en termes més generals, de quin és l'escenari comunicatiu amb el que ens relacionem a diari.

2. FASE DE PREPRODUCCIÓ

L'inici de l'elaboració d'aquest reportatge es remunta a finals del mes de febrer, quan els integrants del grup de treball, Marina Valverde i Arnau Camarena, comencen a perfilar aquells temes més interessants per poder tractar dins del món del freelance. Tot açò, després de l'aprovació del projecte per part de la direcció del Grau en Periodisme de la Universitat Jaume I de Castelló. En aquells instants, el títol provisional del producte és: "*Las claves del periodismo freelance: rutinas y retos*".

Durant els primers dies, ambdós estudiants tracten de buscar informació al voltant de la figura del periodista freelance per la xarxa. Dades actuals d'interès per poder tenir un coneixement més concret de la temàtica i començar a detallar els perfils que posteriorment es necessitaran a les entrevistes així com el contingut d'aquestes.

Crida l'atenció que hi ha informes sobre la professió periodística que estudien la situació del freelance als mitjans. Aquesta queda reflectida sobre tot als estudis més recents. Malgrat això, és molt difícil trobar reportatges, tant en format audiovisual com escrit, sobre aquesta figura.

Una vegada recollida tota la informació pertinent, es passa a una segona fase: la recerca de fonts potents i interessants, a la vegada que accessibles, tenint sempre en compte els impediments i les barreres que el grup podria trobar-se segons la localització, la disponibilitat o la rellevància de cadascuna d'elles.

Des d'un primer moment, el reportatge ha estat plantejat per incloure en ell a cinc entrevistats, com ha sigut finalment. Mitjançant xarxes socials com Twitter o Facebook, així com altres plataformes com LinkedIn, s'inicia la primera fase de recollida on s'intenta elaborar una espècie d'agenda-dipòsit de perfils potencials de ser entrevistats. En aquests casos és interessant buscar inicialment fonts més enllà de les previstes per si sorgeix algun problema.

Així, aquest llistat acaba tenint entre els seus perfils a Leticia Álvarez, freelance internacional; Eva Palomares, freelance local; Laura Herraiz, freelance de televisió; Regina Torres, freelance especialitzada en marketing i comunicació corporativa; Josep Marí, assessor de comunicació; Guillermo Castilla, freelance

especialitzat en salut; Águeda Llorca, freelance generalista d'àmbit nacional; Josep Carda, periodista de plantilla en Mediterráneo; Julio Monreal, director de Levante; i Gervasio Sánchez, fotoperiodista freelance i figura rellevant del periodisme.

Amb una agenda de fonts a les mans, es va valorar quines d'elles aportarien un contingut més rellevant i un punt de vista únic i contrastat al reportatge. Es van enviar peticions a Leticia Álvarez, Eva Palomares, Josep Carda, Julio Monreal i Gervasio Sánchez, que les van acceptar ràpidament i amb qui es va comptar posteriorment per tal de gravar les entrevistes.

Amb aquests professionals el reportatge tindria un ventall de perfils ben distints, ideal per fer una valoració del freelance des de punts de vista variats, capaços d'extraure diverses conclusions i, per tant, enriquir el contingut de la peça.

En tots els casos, els entrevistats preguntaren sobre les qüestions que se'ls realitzaria. Des del grup no es creia convenient passar el llistat de preguntes concretes, personalitzades per a cada un d'ells segons el seu perfil. Per això, el que se'ls envià va ser una sèrie de temàtiques globals sobre les quals ens agradaria parlar, per tal que es feren una idea de quin era el nostre propòsit i així facilitar-nos mútuament el treball

Aquestes són les directrius que des del grup es llançaren als entrevistats:

- Què mou al periodista a elegir la corrent freelance?
- Aspectes positius i negatius d'exercir el freelance.
- Dificultats del freelance.
- Qualitats del freelance.
- Diferències entre ser freelance i ser periodista de plantilla.
- Aportacions del freelance i/o del periodista de plantilla.
- Temes que més demanen els mitjans.
- Finançament.
- Requisits del freelance.
- Noves tecnologies.
- La corrent freelance és una alternativa als mitjans de comunicació?
- És una eixida temporal o una professió longeva?

Al principi, i com a element principal de la tercera fase de reproducció, s'elabora un primer pla de rodatge on les dades no són del tot segures, ja que els entrevistats, tot i acceptar, no asseguren cap dia concret des del principi. A mesura que passa el temps i exercint un poc d'insistència sobre aquests, es comença el procés d'entrevistes.

3. FASE DE PRODUCCIÓ

Amb l'inici de la gravació de les entrevistes es dona peu a la segona fase del procés de realització del reportatge.

En aquest sentit, la primera d'elles té lloc el 8 d'abril de 2016, amb Julio Monreal, director de Levante, al seu propi despatx al mitjà. Concretament, a les 10 i mitja del matí els membres del grup es traslladen en cotxe a la seu de Levante amb tot el material pertinent. D'una banda, el principal i necessari: dues càmeres de fotografia i vídeo amb els seus elements bàsics, trípodes i una gravadora Marantz. D'altra banda, accessoris com un focus de Led per provar la seua eficàcia i, per tant, el seu ús en posteriors entrevistes, així com microfonia sense cables de solapa.

En aquest sentit, durant el trajecte d'anada a València, els membres s'adonen com la gravadora sofreix un error i no llegeix la targeta de memòria, així com la microfonia sense cables requereix d'altres elements per funcionar. La solució que es contempla és demanar una gravadora al director de Levante i introduir en ella una targeta de memòria pròpia. No obstant això, a l'arribada i una vegada amb l'entrevistat, aquest no la proporciona, donat que al periòdic no s'utilitzen per part dels periodistes.

Amb aquestes circumstàncies, s'opta per gravar l'entrevista amb la gravadora dels mòbils dels entrevistats, tot i no tenir la mateixa qualitat, doncs és l'única opció que queda. Pel que fa a la resta d'elements tot funciona a la perfecció, menys el focus, la bateria del qual no està carregada tot i que no és necessari amb les circumstàncies de l'emplaçament de la gravació.

Realitzen una entrevista llarga, de més o menys una hora de duració, i molt enriquidora. El punt més destacat de la conversació amb Julio Monreal és la defensa dels mitjans tradicionals el poc ús que realitzen aquests de la figura del freelance. En acabar, Monreal s'ofereix a ensenyar la redacció als estudiants, que poden gravar imatges d'aquesta i conèixer a part de la plantilla.

Per a la segona entrevista, el 19 d'abril els membres del grup de treball es traslladen en cotxe a Tavernes de la Valldigna, on es troben amb la freelance local i especialista en comunicació corporativa Eva Palomares a les 10:30 del

matí. En aquesta ocasió, decideixen prescindir del focus LED i la microfonia sense cables, degut al poc ús que li donaren en l'anterior entrevista i a les majors dificultats de desplaçament a les que s'havien d'enfrontar. Així doncs, només porten dues càmeres, dos trípodes i una gravadora. En aquesta ocasió, elegeixen la gravadora H4, per tal de no tenir els mateixos problemes que la vegada anterior.

L'entrevista es fa a l'exterior d'una cafeteria. La llum a eixes hores del matí i en un dia nuvolat no dóna cap problema. No obstant això, hi ha bastant de soroll, un tema que preocupa al grup de treball. Col·loquen la gravadora prop de l'entrevistada i l'enfoquen bé cap a la seua direcció, a més de seguir posant a gravar els mòbils per si a cas no funcionara. Finalment, la gravació de la H4 sona perfectament i atenua el soroll del carrer fins que és quasi imperceptible.

La conversació amb Eva Palomares gira entorn a la necessitat de compaginar la vida laboral i la familiar, aspecte que, segons explica, només li és possible amb el mètode d'organització del freelance. Les seues rutines són molt específiques de la comunicació corporativa i no tant del periodisme pur. Per aquestes raons, malgrat ser una entrevista d'una hora, s'han pogut aprofitar pocs talls.

En tercer lloc, el grup de treball acudeix en cotxe a Vila-real per entrevistar Josep Carda, un periodista de plantilla de Mediterráneo de la secció de "Comarques". Aquesta conversa es realitza el 3 de maig i, per motius laborals de l'entrevistat, només pot durar vint minuts. Malgrat això, en acabar poden acompanyar-lo a una roda de premsa on graven imatges de recurs molt profitoses.

Com els membres del grup de treball van ser advertits amb tems del poc temps que tenia l'entrevistat, van adaptar les preguntes per fer-les més concretes i concises. Malgrat això, tampoc han pogut extraure molts talls de veu del periodista, ja que la major part d'informació que els podia proporcionar era la referent a les rutines d'un periodista de plantilla i l'objectiu del reportatge no és marcar la diferenciació entre uns i altres, sinó aprofundir en el perfil del freelance. Malgrat això, la seua opinió respecte a aquest ha resultat molt enriquidora al proporcionar un punt de vista diferent i contraposat.

El material tècnic amb el que es conta aquesta vegada és el mateix que l'entrevista anterior: dues càmeres, dos trípodes i una gravadora H4. Vist lo bé que va funcionar a l'ocasió precedent es decideix optar sempre per aquest tipus de material i prescindir definitivament dels elements accessoris.

L'entrevista també es realitza en un exterior i, com l'ocasió anterior, hi ha bastant de soroll. El lloc no es decideix pels membres del grup, ja que tenen que traslladar-se per petició de l'entrevistat. No obstant això, la gravadora torna a demostrar les seues qualitats i facilita molt la pressa del so, mitigant el soroll ambiental.

A continuació, el 5 de maig els membres del grup acudeixen en tren a València. Aprofitant la celebració del PhotOn han concertat una entrevista amb el fotoperiodista Gervasio Sánchez al Centre Cultural La Nau. En principi, pensaven desplaçar-se a Saragossa, on resideix el fotògraf, però aquest els va informar del acte de València i els va proposar quedar en un lloc més accessible per a ells.

L'entrevista es va realitzar a les 18:30 i va durar uns quaranta minuts ja que, en acabar, Gervasio Sánchez tenia que donar una conferència. No obstant això, cal destacar que els va dedicar fins l'últim minut i va estar disposat a contestar totes les preguntes dels entrevistadors, fins i tot estenent-se en les respostes quan se li requeria.

Aquesta conversa es caracteritza per ser la més crítica i dura. Serveix per relacionar la situació del freelance amb la crisi dels mitjans de comunicació i, junt a l'entrevista amb Leticia Álvarez, forma el fil conductor del reportatge.

A més, en acabar l'entrevista el grup de treball decideix quedar-se a la conferència de Gervasio Sánchez, on tracta alguns dels temes dels quals ha parlat en ells. Per aquesta raó, no s'inclouen talls de veu de l'acte, ja que seria repetir la informació. No obstant això, igualment s'aprofita per gravar la conferència, de la qual s'extrauen imatges de recurs i de les fotografies realitzades per l'entrevistat.

Per últim, l'entrevista de Leticia Álvarez ha sigut necessària realitzar-la per Skype, ja que la periodista viu a Grècia. Malgrat això, degut a la força del seu

testimoni i a la seua llarga experiència com a freelance el grup va decidir que la informació i el punt de vista que els pogués aportar serien de gran utilitat per al reportatge.

De fet, és una de les entrevistes més valuoses per al producte final. La passió amb que Leticia Álvarez parla aconseguix comunicar de forma clara i atractiva el contingut que preteníem transmetre. Les seues vivències sobre el terreny traslladen a l'espectador a la realitat del freelance mentre que la seua relació amb els mitjans dóna a conèixer com és el tracte que aquesta figura rep actualment.

Per tant, finalment l'entrevista es realitza el 6 de maig a les 11 del matí a la mateixa Universitat Jaume I. Per a aquesta ocasió, els membres del grup reserven i utilitzen una de les cabines d'estudi de la biblioteca, amb l'objectiu de tindre l'ambient més calmat i silenciós possible. D'altra banda, els materials tècnics són mínims. Únicament requereixen un portàtil amb connexió a internet, Skype i un programa per gravar la pantalla així que utilitzen material propi. A banda, s'asseguren de que l'entrevista serà gravada amb una càmera de fotografia i vídeo i les gravadores dels mòbils.

L'entrevista s'allarga tres quarts d'hora, durant les quals la periodista respon a les preguntes que es tenien preparades i a més que van sorgint a mesura que avança la conversa.

La sensació en finalitzar les entrevistes és agredolça. S'ha rebut molt de material enriquidor per part de grans professionals del sector. No obstant això, degut a la durada del reportatge, moltes de les declaracions no es podran utilitzar. Per tant, queda per davant una llarga tasca de selecció de la informació.

4. FASE DE POSTPRODUCCIÓ

Una vegada realitzades les entrevistes i desenvolupat tot el treball de gravació de material de recurs, els membres del grup es disposen a implicar-se en la fase de postproducció.

En aquest sentit, la primera de les tasques que es té en compte és la del minutat de les entrevistes. Per a aquesta comesa, els dos estudiants es divideixen el material durant el cap de setmana del 14 i 15 de maig de 2016. Marina s'encarrega de transcriure allò més important de les entrevistes més extenses, la de Julio Monreal i la d'Eva Palomares. Arnau fa el mateix amb les altres tres que resten; la de Josep Carda, la de Gervasio Sánchez i la de Leticia Álvarez. Seguint una mateixa estructura, l'equip de treball elabora un text on es detalla davant de cada fragment el temps exacte en el qual apareix la declaració concreta, tot per a facilitar posteriorment la recerca de talls en el muntatge del reportatge.

Una vegada realitzat aquest pas, el grup es reuneix de nou el dilluns 16 de maig per tal de fer una selecció de tota la informació exposada pels entrevistats a través de la lectura del minutat de les entrevistes. En aquest pas els membres són conscients de que tots els temes que s'han tractat a les entrevistes no podran tractar-se explícitament a la peça i per tant elegeixen les principals línies del reportatge: sobretot què és el freelance, quina és la seua rutina, com és la seua relació amb els mitjans i quins són els principals reptes de cara al futur. Així, es subratllen aquelles declaracions amb més interès, d'entre totes les que estan relacionades amb els temes elegits. A continuació, aquesta informació és ordenada per primera vegada i es forma una primera estructura de continguts.

L'endemà, dimarts 17 de maig de 2016, una vegada cobertes les tasques anteriors, es construeix el guió del reportatge seguint la taula base proporcionada pel departament de la titulació. Els membres del grup elaboren conjuntament els fragments d'off que tindrà el reportatge. Es decideix realitzar aquest en català, tenint en compte que dos dels entrevistats realitzen les seues declaracions en aquesta llengua i el context territorial en el que es preveu distribuir-se. Posteriorment, s'ordenen tots els talls i es disposen en

seqüències, es detalla la seua duració dins del reportatge i es van sumant un a un fins a arribar als 15 minuts de duració total de la peça. Al mateix temps, es tenen en compte les observacions pertinents i el temps estimat per al muntatge. Aquest document se li envia al tutor del projecte qui ràpidament dóna el vistiplau.

El dimecres dia 18 de maig el grup dedica tots els seus esforços a tractar els bruts de les entrevistes i agafar els talls de veus elegits, així com posar-los en ordre. Tal i com es va fer a l'hora de transcriure les entrevistes, per tal d'estalviar temps i treballar ambdós membres en les mateixes condicions, es divideixen les entrevistes de forma que cadascú tinga un mateix pes de treball que assolir. Aquesta tasca requereix en primer lloc d'adjuntar l'àudio i el vídeo de les entrevistes, ja que la gravadora i les càmeres durant la gravació no estaven configurades conjuntament i aquest procés s'ha de realitzar posteriorment de forma manual. El procés resulta un tan complex, donades les dificultats que suposa haver de combinar les diferents pistes fins formar-ne una i que tot concorde perfectament. Només acabar amb aquesta primera fase, ja es procedeix a tallar les declaracions pertinents i ordenar-les pensant en el posterior muntatge de l'estructura final al Final Cut.

El mateix dia per la vesprada, es grava l'off a una de les cabines de ràdio de la facultat. En aquest cas és Arnau Camarena l'encarregat de posar la veu, sempre sota la supervisió de Marina Valverde.

Comença el compte enrere i el dijous dia 19 de maig els membres del grup ja treballen en l'estructura final de la peça. Amb els talls de cada entrevistats ordenats en diferents arxius, aquesta tasca és prou simple. Tan sols consisteix en posar-los a un projecte d'edició de vídeo i manipular-los ordenadament fins tenir l'estructura desitjada segons el guió. En aquest procés s'ubica també la veu en off als espais corresponents.

És en aquest instant quan se'n adonen que la gravació de la cabina no té la millor qualitat i que aquesta es pot millorar provant de fer una segona gravació. Es demana una nova cabina als responsables del laboratori de comunicació i es grava de nou el text. Ara sí, amb una qualitat molt superior es torna a col·locar on correspon.

El reportatge ja està quasi finalitzat, tan sols falten les imatges de recurs i la retolació.

Aquest procés té lloc l'últim dia de treball, el divendres 20 de maig de 2016. Conjuntament els dos estudiants valoren el material de recurs que han recollit a les entrevistes, així com peces cedides per part de la periodista entrevistada, Leticia Álvarez, des de la seua pròpia web, per tal de cobrir fragments seus. La recerca de recursos no és senzilla; malgrat que els membres s'havien assegurat tenir plànols de sobra, sembla que falten tal i com avança el muntatge. Tot i això, finalment aconseguixen arribar a cobrir els fragments necessaris de tota la peça. Alguns d'ells, com s'acaba d'indicar formen part d'un recopilatori de peces pròpies que Leticia Álvarez té al seu portal web. Ella mateixa va donar el seu consentiment d'ús si es creia necessari. Moltes de les seues imatges tenen tanta riquesa visual i informativa que eren indispensables per il·lustrar segons quines declaracions. La principal dificultat del grup de treball era just el tenir que accedir a rutines dels freelance, donades les circumstàncies i els llocs on treballen, i amb alguns retalls de la periodista s'ha pogut resoldre aquest problema.

Ara sí, el reportatge està ben format i sols falta retolar. Primerament, s'escullen certes animacions per tal de conformar una espècie de capçalera amb el títol del reportatge, així com en aquells fragments de l'off on s'apunten dades d'importància. A més, s'elabora una mosca amb el títol que apareixerà durant quasi tota la peça a la part inferior dreta de la pantalla. En segon lloc, es retola als protagonistes de les entrevistes, una vegada ja ha passat la introducció amb uns dissenys senzills i clars, elegits estratègicament, molt en consonància amb els altres elements.

Al mateix temps, es creen uns rètols similars per indicar quines imatges del reportatge són externes (el cas dels recursos cedits per Leticia Álvarez) i també que la conversa amb ella és a través d'Skype, per tal que l'espectador siga conscient de amb quines circumstàncies s'ha realitzat i per què no és com la resta.

Finalment, s'escriuen els crèdits al final de la peça on s'indiquen els membres de treball, s'agraeix la participació dels entrevistats així com l'ajuda del

Departament de Periodisme i el Laboratori de Comunicació de la UJI en el procés de treball, s'informa de les localitzacions del rodatge i les dates de realització i s'adjunta un logotip de la Universitat Jaume I. Tots aquests texts, com el gruix del reportatge, són en llengua catalana.

Arribats a aquest punt, i quan sembla que tot ha finalitzat, el grup creu convenient buscar una música per tal d'acompanyar i dotar de ritme la primera part del reportatge. Només durant els dos primers minuts, fins l'aparició del títol hi haurà aquest element. Es sospesa la idea d'incloure també música durant el tram final de la peça, però aquesta idea es desestima al trobar que el pes de les últimes declaracions i la gestualitat de qui les protagonitza és més que suficient per donar-li un acabament digne. Després d'una recerca de temes sense drets d'explotació, s'escull el tema "End Game" de Per Kiilstofte.

Ara sí, el reportatge està enllestit. Es realitzen uns quants visionats per tal de repassar que no hi haja cap error, sobretot en els nivells d'àudio o en la retolació. Quan ja s'han assegurat que tot és correcte, l'últim que queda és exportar la peça a un arxiu de vídeo, del qual es fan diverses còpies.

Tot queda enllestit i el reportatge, per fi, és una realitat.

Pel que fa al pla de promoció i emissió, els realitzadors del reportatge pensen que la temàtica d'aquest podria interessar a un gruix de la població molt important i que la seua distribució ben bé pot fer-se entre cadenes de televisió regionals i autonòmiques per tal que aquestes l'emeten a un horari clau per tal de captar l'atenció del públic. Tot i que algunes entrevistes són en castellà, el plantejament del reportatge és en català, per tant l'extensió de territoris per emetre es redueix considerablement.

En aquest sentit, a la Comunitat Valenciana, al no tenir televisió pública, s'optaria per fer promoció directa per part dels membres del grup a privada que més extensió del territori valencià cobreix: Mediterráneo TV. Alhora, s'enviarien dossiers informatius sobre el producte a les televisions autonòmiques públiques de Catalunya i les Illes Balears, TV3 i IB3, que tenen una programació molt més de caire cultural, informativa i documental. Aquestes últimes fàcilment

podrien estar interessades per emetre la peça bé com a reportatge independent en un moment de la seua programació o com a part de programes propis.

El que agradaria a l'equip de realització és que el reportatge reba l'interès dels mitjans i del públic que mereix, per això confia amb les empreses amb les quals mantindrà contacte de que l'emissió es produeixi a un horari i a una data de fort consum. Les fortaleces del reportatge en aquest sentit són l'atemporalitat de l'assumpte, sempre que no passe molt de temps per davant, i l'adaptació a tots els públics del producte.

5. VALORACIÓ FINAL

Finalitzem aquest projecte amb satisfacció i confiança en el treball realitzat. Creiem que s'han complert els objectius, ja que se responen les preguntes que ens plantejàvem i més que han sorgit durant la producció del reportatge. *“Luitar, viatjar i batallar: rutines i reptes del periodisme freelance”* informa a l'espectador de forma clara i atractiva de la realitat que viu qui ha escollit aquest perfil professional .

Un dels principals punts forts del reportatge són les fonts escollides. Es tracta de grans professionals de diferents àmbits del periodisme, que enriqueixen el producte amb punts de vista diferents i contraposats. Malgrat que les preguntes eren semblants cadascú les ha contestat amb un toc personal.

A més del contingut, el treball durant la fase de postproducció ha sigut molt útil per millorar la qualitat del producte, al qual se li ha donat un major atractiu. La utilització de imatges de recurs, que es combinen amb les de les entrevistes, doten a la narració de ritme i varietat visual, a més que ajuden a il·lustrar la realitat de la que es parla. D'altra banda, la música aconsegueix captar a l'espectador més ràpidament i el tancament silenciós al final de la narració manté la tensió i fomenta el record.

No obstant això, hem trobat carències en la qualitat del soroll. Aquestes es fan evidents sobre tot a l'entrevista amb Julio Monreal, quan no vam tenir més remei que gravar la conversa amb els nostres mòbils. Si som crítics, tot ho podríem haver solucionat si haguéssim revisat el material de seguida o tal vegada si haguéssim tingut més coneixements sobre el funcionament d'aquest tipus de gravadores. Aquest error el vam tindre en compte en les següents entrevistes i no ens va tornar a ocórrer. A més, vam demanar consell en diverses ocasions als responsables del préstec de material del Labcom per assegurar-nos no tindre problemes tècnics.

Pel que fa als plànols de recurs, com ja s'ha comentat en anteriors apartats, malgrat que al principi érem conscients que tindríem dificultats a l'hora de gravar-los, després de realitzar les entrevistes vam arribar a creure que teníem més que suficient material. Durant el muntatge les primeres previsions tornaven

a les nostres ments. En alguns moments ens vam arribar a veure escassos de recursos. Tot i això, finalment amb l'ajuda de les imatges cedides per Leticia Álvarez i fent un poc de repàs sobre el nostre propi material vam acabar resolent la situació sense cap problema de major gravetat.

En conclusió, creiem que s'ha realitzat un bon treball audiovisual. Malgrat que té algunes imperfeccions, sobre tot als aspectes més tècnics, es tracta d'un producte que podria emetre's de forma real. A més, considerem que té potencial de desenvolupament i de recorregut ja que comptem amb molt de material interessant i encara hi ha hagut molts temes que no hem pogut tractar. D'altra banda, durant la investigació prèvia realitzada vam comprovar que la figura del freelance no està explotada informativament, de forma que trobem aquí un nínxol interessant i amb capacitat d'explotació.

6. BIBLIOGRAFIA

Unió de Periodistes Valencians. (2016). *Crisi al sector de periodistes i periodistes gràfics a la Comunitat Valenciana (2007-2016)*. Recuperado de: <http://www.unioperiodistes.org/wp-content/uploads/2016/05/Memoria-en-baja.pdf>

Asociación de la Prensa de Madrid. (2014). *Informe Anual de la Profesión Periodística*. Recuperado de: http://www.apmadrid.es/images/stories/Informe%20profesion_2014_def_baja.pdf

Asociación de la Prensa de Alicante. (2015). *Anuario: Periodistas obligados a ser emprendedores*. Recuperado de: http://asociacionprensaalicante.es/anuarios/anuario_2015_APA.pdf

Gándara, Y. (s.f.). *Gervasio Sánchez: “Estamos saturados de mala información”*. Jot Down. Recuperado de: <http://www.jotdown.es/2012/06/gervasio-sanchez-estamos-saturados-de-mala-informacion/>

International Freelancers Day. (2012). *Freelance Industry Report: Data and Analysis of Freelancer Demographics, Earnings, Habits and Attitudes*. Recuperado de: <https://s3.amazonaws.com/ifdconference/2012report/FreelanceIndustryReport2012.pdf>

7. EXECUTIVE ABSTRACT

“Lluitar, viatjar i batallar: rutines i reptes del periodisme freelance” is an audiovisual report that lasts 15 minutes and has been completely developed by Marina Valverde and Arnau Camarena, Journalism students at Jaume I University. The product has been presented as the culmination of their four years’ degree and in June 2016 it will be exposed in front of an expert board that will judge its journalistic quality.

The report explains the current situation of freelance journalists and their relations with traditional media, keeping in mind the hard media crisis that is nowadays striking the sector. It includes five interviews with different profiles in the journalism profession. So it has been achieved a contrasted and complete report with the interventions of experienced professionals.

Thanks to all these interviews, the spectator will find an answer to questions as which qualities needs the freelance journalist, the difficulties that they have to deal with, how their routine is or how their relation with traditional media is. Finally, the report’s sources sketch a glance to the future, trying to discern what the freelance professional can expect about the following years.

Concretely, the report counts with Julio Monreal, director of the autonomic newspaper Levante, who defends traditional media and explains why they don’t usually work with freelancers. It also appears Gervasio Sánchez, a recognized and highly valued photojournalist, who severely criticizes current media behavior. An international freelance with lots of experience, Leticia Álvarez, explains the routine of her profession and opines about that. The local freelance and corporative communication expert Eva Palomares talks about the difficulties to balance professional and private life. And, finally, Josep Carda, a journalist working in the regional newspaper Mediterráneo, gives his opinion about the situation of freelances, providing a different and opposed point of view.

Nowadays it is the best moment to talk about the freelance journalist because, although this trend is a reality in the communication sector since years ago, it is now that emerges as a now and recent alternative. It is due to the media crisis

and its consequent massive firings of journalists. However the society doesn't recognize yet this trend and the freelance stands as a mysterious and unknown professional. For this reason, it is a good idea to show its existence and its reality.

The first task that the team had to deal with before making the report was to investigate and research previous documents and data about the topic. They don't find other reports about the freelancer, which gives an idea about its newness and the opportunity to inform about it, but recent studies give information and statistics about their situation in current media, which they use in the final report.

After that they design some basic questions and look for possible interviewees through social media and personal contacts. Later they adapt the questions to each specific profile. In addition, new questions come up during the interviews. The shooting plan also needs to be adapted because the interviewees, although they quickly accept to participate, don't confirm a footage day.

After doing all the preproduction work, the team starts to do the interviews. They travel twice to Valencia: once to interview Julio Monreal at the editorial department of Levante and another time to meet Gervasio Sánchez before his conference in PhotOn Festival, in the Cultural Centre La Nau. Another day they travel to Tavernes de la Valldigna, where they meet Eva Palomares. They also go to Vila-real to talk with Josep Carda and they take advantage of that and accompany him to a press conference in the same town. Finally, they use Skype to talk with Leticia Álvarez because she is working in Greece. Although they have to manage without meeting her in person, with the problems that it involves, it is worth it because she gives valuable information and enriching opinions.

The major problems they have to affront during the interviews are related with the sound recording. During the first interview, with Julio Monreal, recording machine doesn't work and consequently they are obligated to record the interview with their mobile phones, with an evident quality loss. During other interviews they are worried because there is a lot of noise in the set, especially

in open spaces. Nevertheless, the interviews sound good and they don't have other problems.

After recording all the interviews, they start the postproduction phase. The first task consists in transcribing the interviews, marking their minutes. To do this task they decide to divide the work and during the weekend each of the students transcribe two interviews, in the case of Marina, and three interviews, in the case of Arnau.

The group reunites again on Monday to select the information that finally will appear in the report. They are conscious that all the subjects that they have worked in won't have space to deal with in the audiovisual piece. The interviewees have given them a lot of valuable information but they only have 15 minutes, so that they have to choose some relevant topics and get rid of other points.

So, the information is selected and ordered. Now they already have a structured report, that is: what the freelance means to each of the interviewees, how their routine is, how their relation with media is and which main challenges will freelances have to deal in the future.

During the next day, the team prepares the script document and they also write and record the off sentences. They decide to use Catalan because some of the interviewees talk this language. For this decision, the team also keep in mind the context where they can to distribute the product.

After that, declarations are ordered and their duration is marked. The team checks that the report's duration is correct and also studies that the rhythm and variation of declarations is clear and attractive.

With all the declarations selected, they start to work with the raw images. First of all, they have to assemble together the image and the audio of interviews because the cameras and the recording machines didn't work together. The process is long and difficult but the result is satisfactory.

After that they are already able to start editing the final report with the program Final Cut Pro X. It is really easy to put the declarations and the off in order

because they have previously studied it. At this point, the report's basic structure is already completed but they want to use some resource images that cover some of the declarations clips.

Resources doesn't offer an easy task. Although they thought that they had a lot of resources, it seems that they aren't enough to cover all the necessary images. However, they finally achieve it. The collaboration of Leticia Álvarez needs to be specially mentioned because she offered some of her professional images, which can be found at her website. Her images are really valuable to the final product because they have a great visual attraction and informative wealth. In addition, these images helped the team to illustrate a point where they were finding difficulties: the professional routines and circumstances of freelances.

After this task the team only needs to make final adjustments to complete their product. They select animations and letters to create the introduction and title of the report. They also choose and place necessary marks in some clips: interviewees' names, external images' precedence and a mark that specifies that Leticia Álvarez's interview is done with Skype. They also design a title that will appear in every moment in the screen's inferior and right corner. For all the marks they have chosen clear and simple designs. Finally, they also write and place the credits at the end of the report.

So, the report is finished and, after verifying that there are no mistakes, it has become a reality. The team thinks about its promotion and emission possibilities. The report can be interesting to a big part of the society and its distribution could be possible using regional and autonomic televisions around the Catalan-speaker territory. Specifically, it could be broadcasted in "Mediterráneo TV", "TV3" and "IB3" because they use lots of cultural, informative and documental programs.

In conclusion, the two creators of the report trust in their product and have finalized it with a great satisfaction feeling. They think that they have accomplished the marked goals and have answered to the questions that they considered, in addition to other questions that were appearing during the interviews.

In addition, they have created an attractive and clear audiovisual product, which counts with rhythm and visual variety. One of the main appealing points of the report is that it has important and professional sources that come from very different fields in the journalism profession. With this sources, the final product is enriched and they have given different, personal and opposed points of view.

Nevertheless, it has some technical failures, specially related to the sound recording. Besides, as we commented before, the team found difficulties with resources images as they were worried that they wouldn't have enough. However, they finally surpassed all these obstacles and created an audiovisual product with a large capacity of emission.

8. ANNEXOS

8.1. PLA DE PREPRODUCCIÓ

Fecha estimada	Localización	Fuentes / entrevistas concertadas	Grabación recursos	Equipo trabajo	Material técnico necesario	Permisos necesarios	Observaciones
08/04/2016	Valencia, redacción Levante (C/ Traginers, 7)	Julio Monreal, director de Levante	Periodista, conversa. Redacció de Levante	Arnau Camarena i Marina Valverde	Cámara reflex, micrófono de corbata, micrófono de mano, cables, foco LED, trípode	X	De 10:30 a 11:30
19/04/2016	Tavernes de la Valldigna (Passeig País Valencià)	Eva Palomares, freelance local	Periodista, conversa.	Arnau Camarena i Marina Valverde	Cámara reflex, micrófono de corbata, micrófono de mano, cables, foco LED, trípode	X	De 10:30 a 12:00
03/05/2016	Vila-real (Plaça de l'Ajuntament)	Josep Carda, periodista de Mediterráneo	Periodista, conversa. Rutina de treball	Arnau Camarena i Marina Valverde	Cámara reflex, micrófono de corbata, micrófono de mano, cables, foco LED, trípode	X	De 10:00 a 10:30
05/05/2016	València (Centre la Nau)	Gervasio Sánchez, fotoperiodista freelance	Periodista, conversa. Conferència	Arnau Camarena i Marina Valverde	Cámara reflex, :micrófono de corbata, micrófono de mano, cables, foco LED, trípode	X	De 18:00 a 19:00
06/05/2016	Castelló de la Plana (Conversa via Skype)	Leticia Álvarez, freelance internacional	X	Arnau Camarena i Marina Valverde	Cámara reflex, micrófono de corbata, micrófono de mano, cables, foco LED, trípode	Ús imatges de la periodista.	D'11:00 a 12:00

8.2. RESUM DE MATERIALS I PRESSUPOST

DATA HORARI	MATERIAL	QUANTITAT	PRESSUPOST
08/04/2016 (09:00 – 15:00)	Càmera fotografia i vídeo Nikon D7000	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Nikon D7000	1	
	Carregador Bateria Nikon D7000	1	
	Càmera fotografia i vídeo Canon EOS 1100D	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Carregador Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Trípode fotografia	2	20 € / día / unitat (Top Studios)
	Focus Led	1	30 € / día (Cinetel)
	Bateria Focus Led	1	
	Carregador Bateria Focus Led	1	
	Trípode Focus Led	1	6 € / día (Top Studios)
	Gravadora àudio Marantz	1	20 € / día (Alkilo)
	Microfonia sense fil de solapa	1	60 € / día (Zero I U)
	Piles (gravadora i microfonia)	8	2 €
	Targeta SD	3	30 €

DATA HORARI	MATERIAL	QUANTITAT	PRESSUPOST
19/04/2016 (08:30 – 17:00)	Càmera fotografia i vídeo Nikon D7000	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Nikon D7000	1	
	Carregador Bateria Nikon D7000	1	
	Càmera fotografia i vídeo Canon EOS 1100D	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Carregador Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Trípode fotografia	2	20 € / día / unitat (Top Studios)
	Gravadora àudio H4	1	20 € / día (Alkiloo)
	Piles (gravadora)	4	0 € (material ja adquirit)
	Targeta SD	3	0 € (material ja adquirit)

DATA HORARI	MATERIAL	QUANTITAT	PRESSUPOST
03/05/2016 (09:00 – 12:00)	Càmera fotografia i vídeo Nikon D7000	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Nikon D7000	1	
	Carregador Bateria Nikon D7000	1	
	Càmera fotografia i vídeo Canon EOS 1100D	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Carregador Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Trípode fotografia	2	20 € / día / unitat (Top Studios)
	Gravadora àudio H4	1	20 € / día (Alkiloo)
	Piles (gravadora i microfonia)	8	0 € (material ja adquirit)
	Targeta SD	3	0 € (material ja adquirit)

DATA HORARI	MATERIAL	QUANTITAT	PRESSUPOST
05/05/2016 (14:00 – 22:00)	Càmera fotografia i vídeo Nikon D7000	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Nikon D7000	1	
	Carregador Bateria Nikon D7000	1	
	Càmera fotografia i vídeo Canon EOS 1100D	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Carregador Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Trípode fotografia	2	20 € / día / unitat (Top Studios)
	Gravadora àudio H4	1	20 € / día (Alkiloo)
	Piles (gravadora i microfonia)	8	0 € (material ja adquirit)
	Target SD	3	0 € (material ja adquiriti)

DATA HORARI	MATERIAL	QUANTITAT	PRESSUPOST
06/08/2016 (10:00 – 12:00)	Ordinador portàtil (connexió a la xarxa)	1	-
	Càmera fotografia i vídeo Canon EOS 1100D	1	18, 15 € / día (Lens Markt)
	Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Carregador Bateria Canon EOS 1100D	1	
	Targeta SD	1	0 € (material ja adquirit)

8.3. PRESSUPOST TOTAL

CONCEPTE	QUANTITAT	PRESSUPOST
Càmera, bateria i carregador Nikon D7000	2 x 4 dies 1 x 1 dia	145,2 € 18,15
Càmera, bateria i carregador Canon EOS 1100D	5	0 € (material propi)
Trípode fotografia	2 x 4 dies	80 €
Focus Led, bateria i carregador	1 x 1 dia	30 €
Trípode Focus Led	1 x 1 dia	6 €
Gravadora àudio Marantz	1 x 1 dia	20 €
Gravadora àudio H4	1 x 3 dies	80 €
Microfonia sense fil	1 x 1 dia	60 €
Piles	8 x 5 dies	2 €
Targeta SD	3 x 5 dies	30 €
Cotxe (combustible)	Trajecte anada i tornada València	6,9 €
	Trajecte anada i tornada Tavernes de la Valldigna	13,75 €
	Trajecte anada i tornada Vila-real	0,57 €
Desplaçament en tren	Trajecte anada i tornada València x 2 persones	23,2 €
Dietes	5 x 5 dies	0 € (despeses particulars)
TOTAL		515,77 €

8.4. TRANSCRIPCIÓ D'ENTREVISTES:

ENTREVISTA A JULIO MONREAL

1:36 - En un periódico como El Levante los periodistas freelance tienen muy poco espacio para trabajar porque es una marca reconocida que se basa en la composición de una redacción cerrada. Además, el valor de la marca te permite ocupar prácticamente todo el *ejercicio* informativo. Solo trabajamos con freelance en asuntos muy concretos, por ejemplo en los sucesos. Son acontecimientos informativos que requieren una presencia y que cuando pasa ese momento ya no se puede recuperar. En materia fotográfica trabajamos con freelance, que no son fijos. Cuando captan unas imágenes que creen que pueden generar interés, se ponen en contacto con nosotros y nos lo ofrecen. Si llegamos a un acuerdo por la validez informativa y el precio que piden ese producto pasa a formar parte del archivo de Levante. Pero no tenemos una red de freelance con la que trabajemos habitualmente.

3:10 – El marco de relaciones laborales ha cambiado mucho. Incluso los periódicos tenemos dificultades para mantener la figura del corresponsal. El corresponsal tiene una relación informativa con el periódico, no laboral, y cobra por una colaboración.

3:30 - El marco laboral se ha estrechado en beneficio de los trabajadores y ha hecho que la redacción se profesionalice. Solo esporádicamente aparece alguna figura de colaborador que a cambio de una prestación económica pequeña permite incorporar material informativo de lugares alejados a los que el periódico no tiene acceso. Sobre todo han sido las relaciones laborales y la obligación de unas coberturas laborales (seguridad social...) las responsables de que figuras como el freelance y los colaboradores estén desapareciendo de todos los medios.

4:33 – Tenemos algunos corresponsales, sobre todo gente mayor en pueblos. El marco laboral nos obliga a concentrar nuestras energías de plantilla en las poblaciones más grandes.

5:30 – Mucha gente lo que quiere es que salga su pueblo. Hay gente que ofrece su contenido por que su pueblo tenga cierta notoriedad pero eso

encajarlo en una relación laboral es muy difícil porque tu no puedes tener en plantilla una persona que te mande una crónica al mes. Entonces es una relación de buena voluntad que se acabará con el tiempo porque cada vez habrá menos gente dispuesta a ofrecer a un precio bajísimo o a veces nada a cambio de que salga su pueblo.

6:40 – Es muy esporádico. Es posible que en otros medios (digital...) el periodismo freelance tenga alguna cabida pero en nosotros la colaboración del freelance puede ser de una vez al mes, y limitada a los acontecimientos que requieren de una presencia.

(acá delira un bon rato sobre la necessitat de que algunes noticies necessiten de una presencia inmediata)

8:55 – Las redes sociales ayudan mucho porque la gente sube imágenes o vídeos de los sucesos que presencia. Tenemos profesionales que por sistemas de búsqueda pueden localizar esas aportaciones a las redes sociales. Lo que tenemos que hacer es un trabajo de negociación: ponernos en contacto con esa persona y tratar de incorporar al diario el material que haya podido subir, porque no podemos cogerlo de la web. Sería como piratear. Llegamos a un acuerdo del material a cambio de un precio o de una firma o de lo que la persona que lo aporte esté dispuesta a aceptar. Otras veces es esa persona la que se pone en contacto con nosotros para ofrecernos el material. Lo mismo, llegamos a un acuerdo del material a cambio de una contraprestación.

10:10 – Esa contratación no es más que una vez al mes. Ni aumenta ni disminuye. Se mantiene congelada. El freelance no tiene un encaje bueno en este periódico.

10:57 – (la pregunta es si les es más útil el periodismo ciudadano) Sí, son ciudadanos que presencian un acontecimiento informativo y lo ponen a disposición del medio para compartirlo. Esa gente no se puede considerar freelance, son testigos. El freelance debe tener unos medios más sofisticados para hacer su trabajo. Necesita un escáner que barra las frecuencias de la policía para enterarse de los sucesos y acudir allí por sus propios medios. El freelance intenta captar eso para ganarse la vida con su venta. A veces hay

ese tipo de aportación pero generalmente la negociación se lleva a cabo con unos precios más altos. Entonces el periódico es normalmente menos permeable a esa información que cuando se trata de periodismo ciudadano.

12:20 – El freelance en un periódico local tiene un problema porque cuando la marca está asentada los periodistas pueden llegar a las fuentes a través de la marca. Tienen las puertas abiertas. El freelance no tiene esa ventaja. Hay un problema de acceso a las fuentes. Por otro lado, en esta empresa y otras muchas intentamos subrayar el valor de la redacción, del periodismo en conjunto. El periodismo no suele ejercerse en solitario.

(delira sobre la redacción tan chula de Levante y el éxito de Levante)

15:40 – Trabajar en solitario deprecia el valor del producto. El trabajo en equipo enriquece el producto. Ese proceso es muy importante y es importante que convivan periodistas noveles y veteranos. El entusiasmo del novel y la experiencia del veterano enriquece el producto.

16:50 – Si hay algo que queda hacer en prensa es enriquecer el producto. Todo el mundo tiene acceso a la información. Desde un medio de comunicación podemos dar valor añadido.

18 – El freelance solo tiene oportunidad de colocar su producto informativo si es de mucha calidad, es exclusivo y al periódico llega a un acuerdo con la compensación. No diré precio.

18:30 – El mercado de los freelance son normalmente lugares en los que se requiere una presencia física. Por ejemplo, los conflictos. Ahí tiene cabida un freelance. Es muy difícil que un periódico, incluso de ámbito nacional, traslade a los periodistas de plantilla a un conflicto. Ese es el mercado de los freelance. Valencia no es Nueva York. Hay una estructura informativa muy fuerte que copa el mercado y no hay sitio para los freelance.

20:40 – El freelance compite con los medios de información. Por eso su producto debe ser muy potente, si no pierde siempre. Soy muy pesimista respecto a los freelance. No es que no haya mercado pero éste es muy reducido.

22:35 – Hay demasiados periodistas en el paro que han acreditado sobradamente su capacidad. De este periódico y todos los medios de comunicación. 7.000 periodistas que se han ido al paro en los últimos 5 años en España. Pero ten en cuenta que que un periodista trabaje fuera no incrementa la independencia de este periódico. Este periódico se siente independiente y lo demuestra todos los días.

23:10 - El problema está en que las empresas periodísticas han tenido que reestructurar sus costes. La caída de la publicidad por la crisis y la pérdida de venta de ejemplares por la irrupción del digital han reducido drásticamente los ingresos. Al reducirlos las empresas han hecho ajustes de plantilla con prejubilaciones y despidos. No tendría sentido que un periódico como este incorporara contenidos pagados de gente externa porque la estructura de costes ya está suficientemente maltrecha. Tenemos que intentar hacer el periódico con gente de dentro. Sus contenidos serán muy positivos pero estaré gastando más de lo que puedo. Si llegamos a un acuerdo será por el valor de la información pero no por qué sea más independiente.

25 – (Hablando de que los freelance creen sus propios medios) No es una amenaza, es una competencia. (sobre infolibre) Es un medio de comunicación digital que nace del impulso de las personas que fueron despedidas de El País. Crean un diario digital con la calidad de la información que ellos tenían pero es un mercado de competencia. LA competencia nos sirve para que todos intentemos hacer mejor nuestro trabajo. No hay ninguna amenaza.

26:10 – Cada vez es más barato y más fácil poner en marcha un medio de información. Las plataformas digitales requieren muy poco pero incluso en ese caso hay que asumir algunos costes (plantilla, buena tecnología, impuestos...). Hay muchos medios hechos de esta forma: el diario Público cerró y se convirtió en un medio digital de gente que proviene de ese medio. (Habla de la calidad de Infolibre)

(Habla de la crisis y la competencia pero en general)

(29: critica la inmediatez de la información)

32:40 – (sobre las dificultades del freelance) El acceso a las fuentes. Al ser una persona individual la fuente no tiene medio de reconocerlo. Tiene más difícil el acceso que personas vinculadas a marcas. En segundo lugar, el listón de la calidad debe ser superior al de los medios con los que compite. Si ofrece calidad de la misma calidad o inferior que el de los medios no se publicará su producto. La tercera dificultad es la escasa capacidad de negociación. Su trabajo solo saldrá a la luz si llega un acuerdo con un medio. A cambio de una compensación, sea de un precio o una firma, que normalmente debe ser económica.

34:30 – Las tecnologías actualmente están al alcance de todos. La tecnología no es el obstáculo. Si tu trabajo debe ser de mejor calidad, te ayudará que dispongas de una tecnología mejor.

36 – Hay un debate: ¿Un blog es un medio de comunicación? ¿Estás transmitiendo información con un blog? Eso es el periodismo sin intermediarios. Hay gente que piensa que un blog no es un medio de comunicación. Es la expresión libre de opinión pero no información porque no tiene fuentes, no tiene por qué contrastarlas, no se exige contrastar una noticia...

37:30 - La mejor manera, la que tiene mayor garantía para el público, de ejercer periodismo es la que se ejerce desde empresas constituidas y responsables. Uno puede ser muy bueno en un blog pero yo personalmente valora el trabajo en equipo por medio de una empresa porque eso es una garantía mayor que la que puede constituir una sola persona desde un blog o cualquier red social.

(parla mooolt sobre els temes que li encarreguen als freelance)

46:30 – En un periódico como Levante hemos sufrido dos crisis: la económica (la caída del consumo afecta a muchas empresas a disminución de la publicidad, la gente compra menos periódicos...) y la crisis interna (autocompetencia a trasvase de lectores a la edición digital en la que se ofrece información gratuita). Aquí no ha habido ERES pero ha habido reducciones de personal y de papel.

51:30 – En 2001 teníamos una media diaria de venta de ejemplares de 57.000 ejemplares. Ahora estamos sobre 22.000. La audiencia en papel llegó a ser de 410.000 lectores diarios y en estos momentos está en torno a 270.000. No ha perdido mucho pero se ha incrementado el número de personas que leen el mismo ejemplar. Por eso ha bajado mucho más el número de ejemplares vendidos que el de lectores. La audiencia en el digital ha crecido y tenemos entre 160.000 y 200.000 lectores diarios, que se suman en audiencia a la del papel pero no en rendimiento económico. La mayoría de lectores digitales no pagan nada y el periódico no recibe ninguna retribución. Se ha iniciado un proyecto freemium.

56 – Como en todas las empresas, esta empresa ha sufrido la reducción de las ventas y la publicidad. Como consecuencia de eso en 2008 se ha producido una reducción de plantilla del 10%. En este momento el periódico tiene 147 trabajadores. Como ha pasado en la mayoría de empresas informativas la tecnología permite hacer lo mismo pero con menos gente. Ahora ya no hay correctores.

1:01:10 – El freelance es una oportunidad de trabajo en un tiempo de crisis pero llevar adelante un trabajo de freelance en tiempo de crisis es más difícil porque las empresas están más cerradas sobre sí mismas, en temas económicos, e intentan arreglarse con el trabajo de sus plantillas y no generar gastos extraordinarios. Si el trabajo del freelance tiene la oportunidad informativa y la calidad dignas de merecer un espacio en el medio, la empresa contará con ese material porque en el mercado de la información la competencia es feroz. Si dispones de un material de mucha calidad que te coloque bien en ese mercado desde luego la empresa está abierta a este trabajo, lo haga quien lo haga.

1:03:20 – Hay gente que logra desarrollar su profesión de freelance durante toda la vida pero debe ser agotador. Un freelance vive de su trabajo y depende del mercado informativo. Tiene que elegir muy bien el trabajo por el que quiere apostar. Para ser corresponsal de guerra necesitas desplazamientos, seguros, material... Que debes pagar tú. Y debes confiar en que tu trabajo sea tan bueno como para obtener el retorno de la inversión que has hecho y para vivir

de ello. Por eso creo que el freelance es posible como opción temporal, aunque más difícil. Como opción a largo plazo has de ser muy bueno. Me viene a la cabeza el fotógrafo Gervasio Sánchez. Él lleva siendo freelance toda su vida. Cuando él alcanzó las habilidades necesarias para desarrollar un trabajo de calidad que la gente le comprará se hizo un buen freelance pero hasta ese momento tienes que adquirir las habilidades y las técnicas. Y eso dónde mejor se adquiere es en los medios de comunicación, dónde te puedes guiar por profesionales expertos y veteranos. Fuera del ambiente redaccional es muy difícil adquirir esas habilidades. Cuando uno ha adquirido las habilidades y su trabajo es espectacular, cuando uno se convierte en Gervasio Sánchez, puede vivir de su trabajo porque te lo compran. ¿Cuántos freelance de fotografía conocéis que no sean Gervasio Sánchez?

ENTREVISTA EVA PALOMARES

0 – Sóc Eva Palomares. Soc periodista especialitzada en economia. He realitzat la meua tasca en periòdics d'economia com El Boletín, que va tancar en 2009. Després del Boletín he estat col·laborant en Valencia Plaza, treballant per a Las Provincias y segueixo col·laborant en ells. També sóc assessora de comunicació per a empreses i organitzacions. En la meua feina com a periodista he rebut molta informació d'empreses a través de notes de premsa i m'he adonat que moltes d'elles necessiten, sobretot les PIMES, que no donen molta importància a la comunicació. La meua feina és aportar valor a les empreses. El que faig és contar informació que puga ser rellevant per a un públic de la forma més transparent, sense tecnicismes ni barreres.

3:30 - Sóc autònoma tant per a col·laborar en mitjans... Estic contribuint a la seguretat social. No estic a favor dels falsos autònoms. Treballo com a autònoma per circumstàncies de la vida. El periòdic en què treballava el van tancar per la crisi. Jo en eixe moment vaig tindre al meu fill i durant la maternitat em vaig plantejar ser autònoma perquè era una manera de fer el meu treball com a periodista i afegir la part d'assessorament a empreses.

4:55 – Alguns mitjans contracten a periodistes però no volen pagar-los la seguretat social entoncs els diuen que es fagen autònoms i els contracten. Aquesta manera de treballar per a una empresa és personal laboral, no és un autònom. Un autònom no té cap exclusivitat amb una empresa: pot donar xerrades, donar cursos... L'autònom té possibilitat de treballar per a més empreses. Si tu treballes per a un periòdic o una tele no eres autònom, eres treballador d'eixa empresa. Per la crisi el tema dels falsos autònoms està molt d'actualitat.

6:45 – No té sentit perquè si eres autònom i estàs pagant la seguretat social però treballes només per a una empresa en realitat no eres autònom.

7 – Ara mateixa feia temps que no estava escrivint per a ningun mitjà. Torne ara a escriure. Depen de les necessitats dels mitjans. El que sí que faig contínuament es la meua feina com a assessorament a empreses. Estic desenvolupant la meua faceta com a comercial perquè tinc que arribar a

empreses i sobretot el boca a boca es el que més funciona. Intente ficar-me en contacte amb empreses a través dels meus clients. Faig planificació en xarxes socials, planificació de notes de premsa... Algunes em contracten per fer RSC. Contracten un servei de comunicació per algun producte que volen traure a la llum. O volen actualitzar o una millor presentació per la seua web. Pensen en el valor afegit que puga aportar un periodista al contigut. Traurem millor els titulars, les paraules claus, no defraudarem a Google... Tot això va a favor de la empresa i de la seua notorietat.

9:20 – Els aspectes positius del freelance és que te dona més llibertat horària. Has de ser molt disciplinat i saber organitzar-te molt bé. Te permet compaginar la vida familiar i la laboral. A vegades has de gitar-te a les mil per acabar la feina. Jo de matí ho dedique més a reunions i temes de gestió de entrevistes, temes de gestió i burocràtics... Te permet poder estar en la família i en la empresa, que per a mi es fonamental.

10:40 – Quan vaig tindre al meu primer fill vaig vore que els horaris d'un periodista de premsa no eren compatibles en la vida familiar. Jo me pasava de les 9 del mati a les 9 de la nit fora de casa. Les ofertes de col·laboracions eren compaginables però m'oferiren una volta una oferta que no compensava econòmicament, per totes les hores que passaves fora de casa. Podies arribar a la una de la nit.

11:30 – (companys) motius pareguts. També s'han vist abocats per la crisi que ha tancat moltes empreses. S'han vist que tenen una carga familiar i han de compaginar la seua feina. Com ja tenen uns anys d'experiència en el sector es decideixen per eixa corrent. Alguns s'estan convertint ja en empresa, perquè els seus fills ja son majors. Altres que comencen i son autònoms.

12:20 – Jo crec que deuria estar millor cuidada la figura del autònom en premsa i en totes les professions. S'els deuria donar més facilitats de contractació i beneficis fiscals. Tenim unes càrregues econòmiques... El trimestre passat no tenia un resultat molt alentador i no per això deixe de pagar l'autonom. Estic en contra dels que treballen en negre perquè vivim en una societat de Reparto.

(parla de la importància de pagar la seguretat social)

14 – Demanaria als governs que aguantaren el pes del treball que estan fent els autònoms per Espanya i que donaren solucions a mida. A la llarga els autònoms estem donant molts llocs de treball. Ens costa deu i ajuda. Buscar empreses, gestionar la contabilitat de una empresa, treballar de lo teu... Es un faenó. No recomane a ningú que siga autònom però si ha de ser-lo que estiga convençut.

15:20 Has de tindre molt clar que no te van a donar les coses fetes i que tens un projecte de negoci que ha de passar uns passos. Al principi t'equivocaràs però cada vegada menys. Si t'agrada la teua professió és una manera de desenvolupar-te molt bona. Te permet treball col·laboratiu. Pots treballar en altres autònoms i cada ú que estiga en la seua parcel·la. És enriquidor perquè no treballem a soles. Acabes treballant en un programador, un dissenyador... Te trobes moltes professions en el camí que t'enriqueixen. Recomane que si eres bo en una àrea que no te n'eixis. El intrusisme no és bo. Perjudica tant al client com a la mateixa persona perquè acaba clavant-se en problemes dels que no sap com eixir.

18:20 – A través de les xarxes podem fer que les empreses arriben molt més lluny sense cap cost publicitari. Ens permeten trobar el seu públic objectiu i dirigir les campanyes. Quant a nosaltres, en qualsevol moment podem estar en contacte amb altres professionals, estar formant-nos... És una ferramenta molt afavoridora per aquesta feina.

20 – La web és fonamental per a que coneguin la teua experiència i que se senten identificats amb el que estàs fent per provocar la necessitat de contractar serveis de comunicació.

20:50 – És periodisme sempre que tingui un valor de transmetre informació. Els periodistes de vegades som documentalistes. Hem de contar informació del passat per a que sigui rellevant. Contar algo que en eixe moment no és notícia per convertir-lo en notícia. Igual una altra persona no podria fer-ho. Se té que intentar complir les 5W del periodisme i tenir molt clar qui és el públic.

22 – Jo estic pensant constantment en el tipus de públic al que se dirigeixen (les empreses). Me nutreixo dels tipus de casos que duen, els seus clients... El

missatge d'un post de facebook o d'una newsletter pot variar totalment segons el client al que em vaig a dirigir. I s'ha de donar resposta a les 5W.

25 – Els exemples de blog: Amparo Cervantes, Habla por ti de Álvaro Morte.

26:30 – Entràvem en competència els que érem freelance amb els de la redacció. La plantilla cobra per les hores que té estipulades. El freelance s'organitza però ha de traure temes que no puguin traure els de plantilla. Se produeix una especie de pique que no crec que sigui afavoridor. No enriqueix ni al mitjà ni al mateix periodista. Es crea malestar en la plantilla. Si les empreses ja tenen un contacte amb un periodista d'un mitjà, desconfien del freelance perquè igual escriu hui pal Levante i dema pa Las Provincias. Jo me trobe molt més còmoda fent extres perquè no entre en competència amb els meus companys. Faig, lo millor possible, una feina encarregada. És més complicat trobar periodistes d'economia. Per això no entre en competència amb els meus companys.

29:30 – No dic que no a rés. Al contrari, els dic que parlen de mi i que me passen contactes. És molt difícil arribar a nous clients.

31 – A un freelance no li encarregues un tema en concret. Si tens una plantilla que vols amortisar no li ho dius al freelance. Al freelance li dius: busca un tema que vagi sobre això. I igual despues de mil hores no tens ni tema. Tens que mirar la informació que vas averiguant i la rentabilitat. Els autònoms anem sempre molt ajustats al preu perquè les empreses no se volen gastar diners en comunicació. Els has de dir: estas contractant a un professional, no som menos que una altra professió. Si no cuidem nosaltres per nosaltres ningú ho va a fer. T'has d'ajustar perquè si no no eres competitiu però no hi ha que infravalorar-se. És vocacional però no vivim de l'aire.

34 – (qualitats) Ser responsable, molt organitzada, capacitat de separar la vida familiar de la laboral. Al mateix temps aprofitar al màxim la vida laboral i la familiar. Crec que la majoria ho triem perquè es una eixida que pot compensar en temps.

35 – En plantilla la rutina és que arribes a la redacció, se fa una reunió (...), se parla dels temes que van a eixir i se fa el Reparto de temes. Cada periodista se

busca les fonts per desenvolupar-los. També s'atenen els temes d'agenda. La publicitat marca les pàgines que van a eixir i tots els temes igual no caben.

(rutina de mitjà setmanal i mitjà diari)

37:30 – El freelance cada dia és d'una manera. S'intenta de matí fer cridades i reunions. De vesprada s'intenta estar en la família però també hi ha reunions. De nit escric els temes.

38:30 – Ara mateixa tinc un encàrrec de Las Provincias. A mi me diuen: anem a fer un especial en tal data, proposa temes. Se plantegen uns temes, alguns me'ls aprovaran. Ells també proposen temes. A partir d'ahí jo faig cridades i busco fonts. Faig preguntes sense gravadora, perquè la gravadora suposa tornar a escoltar tot lo que ja havia escoltat. Si no entenc algo torne a preguntar. Quan acabes ja tens hasta el titular.

43:30 – Si es online se sol pagar per tema i si es paper per pàgina. Quan vaig començar pareixia una puga. No ha de ser així. Ara els mitjans ja tenen establerts els preus.

44:20 – No fa falta financiació. Pa empreses igual fa falta autofinançar determinants temes: fotògrafs... Jo intente que la empresa estigui en contacte directament amb el professional, que no intermedie jo.

45:30 – El freelance ha de pagar a la seguretat social. Cadascú ho fa veient lo que vol contribuir a la seguretat social. AL final també ho fas mirant en el futur. Jo tinc un assessor que me va orientant. Els que treballen en negre estan perjudicant-nos a tots i al final això s'acabarà.

47 – Que no se li paga a la seguretat social. I que igual pot manegar-se en alguns àmbits on no se trobe informació.

48 – Jo vaig al Levante a dir jo tinc este tema. Igual li ho donen als seus periodistes de plantilla. Hi ha que confiar molt.

49 – Trobem ara una sèrie de coses, per la crisi o per la picaresca, que esta perjudicant molt. Els mateixos professionals estem contribuint a que passe.

50 – Al final prefereixo estar treballant sempre en un mitjà i jo me dec a eixe mitjà. Si m'ho publica o no ja és cosa d'ells però tindre la confiança de que no me la van a jugar.

51 – Dels que jo conec pròxims hi ha més dones que homes. Les que conec ho fan per conciliar la vida laboral i familiar. Igual han tingut experiences en empreses que te coarten i ser freelance te permet desenvolupar-se.

52 – És un altre tipus de preocupació. Ara si no busques clients no ingresses. A mi m'agradaria acabar sent una empresa però no sé com se desenvoluparà açò. Ara les empreses en comunicació és en lo últim que volen invertir. Jo crec que si que puc acabar convertint-me en una S.L. A mig plaç, treball col·laboratiu. A llarg plaç, una S.L. Si no pot ser seguiré així, no hi ha cap problema. Jo sóc de les que pensa que si tens un objectiu l'aconsegueixes.

54 – No te contracten en cap lloc. Si ho fan les condicions.... Sí que te contracten però el problema és cada ú les prioritats que tinga. Es complicat... Jo sí que estic veient que molts periodistes de canal 9 estan fent-se autònoms. No hi ha suficients mitjans. Entenc que una eixida es fer-te autònom. Ara estan sorgint també molts mitjans digitals que absorbeixen eixos periodistes.

56:30 – Ara és més greu el tema però després s'estabilitzarà. Jo crec que són qüestions personals de cada ú. Però crec que sí que ha sigut causat per la crisi però també molt vocacional. Si no és vocacional al final s'ho deixen. Jo no vaig a tornar a ser periodista de plantilla. I si no canvia la rutina dels mitjans no crec que ho sigui mai més. És incompatible la meua vida i el periodisme. I estime molt el periodisme però també estime la meua vida. Igual pal futur sí que me veig treballant en plantilla perquè les noves tecnologies afavoreixen treballar desde casa. Crec que totes les plantilles deurien ser de col·laboradors. O fer un contracte pa este tipus de professionals.

59 – Sóc llicenciada en Ciències de la Informació en Periodisme. Vaig acabar la carrera i vaig fer pràctiques en El Boletín, on vaig estar 12 anys.

GERVASIO SÁNCHEZ

0:27 – Empecé a trabajar como periodista y fotógrafo cuando terminé la carrera en la Universidad Autónoma de Barcelona... y nunca he trabajado en un medio, nunca he cobrado una paga extra, de hecho nunca he cobrado una paga fija, de las que se pagaban cuando los medios eran solventes. Siempre he trabajado como freelance, he mantenido una relación estrecha con varios medios de comunicación, especialmente El Heraldo de Aragón con el que llevo 29 años colaborando... y luego he trabajado con casi todo los medios españoles.

1:15 – Ahora colaboro con cadena ser desde el año 94 y con el magacín de la vanguardia y la sección internacional de la vanguardia desde hace unos 15 años.

1:36 – Cuando yo acabé periodismo en 1984 todos los que queríamos trabajar teníamos trabajo fijo. Incluso algunos tenían que dejar de estudiar para trabajar. En aquel momento había 2 facultades en España públicas y una privada.....

2:00 – Salían cada año uno 800/900/1000 periodistas. En aquellos tiempos la mayor parte de los medios estaban en un momento de crecimiento en el que se podía encontrar trabajo fácilmente. (...)

2:45 – Desde muy jovencito me interesó viajar a los sitios que yo quería viajar, quería ver con mis propios ojos lo que ocurría, no quería calentar los asientos en un medio y de hecho trabajé como camarero (para financiar los estudios y para viajar durante muchos años sin preocuparme por los ingresos)

3:30 – Casi a punto de cumplir los 32 años dejé de ser camarero. Yo quería ir a los sitios que yo sabía que un medio no podría lograr nunca. En un medio, en la sección internacional, después de años quizás dan la oportunidad de viajar. Yo decidí no perder ese tiempo y hacer el otro tipo de viajes.

3:55 – Me acostumbré a trabajar en una estructura de freelance. Empecé haciendo fotos, escribiendo y haciendo radio. Lo que hoy en día te obligan a

hacer yo ya lo hacía hace 30 años, eso sí... la diferencia es que yo cobraba por cada cosa que hacía no como hoy en día* (4:20)

4:35 – No es igual ser freelance hace 30 años (...) Hoy es imposible. Aún con master no tienes puesto de trabajo. Además el master lo instrumentalizan para luego explotarte y supuestamente decirte que lo que te pagan lo vas a aprovechar para encontrar trabajo (...)

5:30 – Hoy en día es muy complicado. Ser freelance es enfrentarte a tarifas escandalosamente vergonzosas. Lo lógico en España es que le envíes a un jefe de redacción un mensaje y no te conteste. Seas conocido o no. Hay una especie de actitud prepotente de no contestar a la gente que da propuestas

6:00 – Nunca te van a decir que sí directamente a algo. Nunca dicen te voy a pagar tanto y si te lo dicen ten por seguro que te van a pagar una cantidad ridícula. Muy excepcionalmente encuentras a alguien que valora tu trabajo. Incluso aunque te lo valoren te van a dar un tercio de lo que daban hace una década

6:35 – El problema no es económico. El problema es que han dejado de creer el periodismo (...) intereses corporativistas y político económicos.

7:00 – Yo creo que hay un problema grave con las nuevas tecnologías. Los medios digitales en España, la inmensa mayoría de los digitales pagan cantidades vergonzosas. Es muy difícil que incluso publicando cada día (siendo autónomo) llegues a fin de mes. Hay medios que se las dan de pagar decentemente al final están pagando lo suficientemente para los gastos, el salario mínimo interprofesional...

8:03 – Es difícil que cobre más de 1000 euros, con eso es imposible vivir

8:15 – Intento ser realista. (...) Es difícil que si tú no te autovaloras y no obligas a las empresas a que te respeten, te acaben respetando. (...)

9:00 – Si haces una buena pieza tienes que decir esto me ha costado tanto y esto es tanto. Claro si no aceptas lo que te dan te puedes auto marginar, pero si aceptas cualquier dinero te estas marginando a largo plazo y no vas a conseguir este salto que es lo lógico (...)

9:50 – La primera década de mi vida laboral en un trabajo fuera del periodismo, lo que pasa que yo trabajaba en temporada de verano (...) de lunes a domingo, sin parar ni un segundo.

10:15 – Mi vida laboral empezó con 14 años, aunque yo ya trabajaba desde antes. Me vino muy bien (...)

10:45 – Yo me fui un poco especializando. Si era camarero quería ser el mejor, para lograr los mejores objetivos. Con la fotografía / periodismo igual....

13:30 – Te ofrecen basura, todos los medios, de papel y digitales, radios y televisiones...

14:07 - ¿Qué le puedo decir a alguien joven? Le puedo decir que piense que ser periodista en no te soluciona la vida laboral (...)

14:30 – Hay que tener pasión y batallar. La alternativa es buscarte otro trabajo que te permita liberarte unos meses y trabajar en periodismo.

15:00 - Las cualidades básicas de alguien que verdaderamente ama este oficio. Una persona bien preparada (...) Hay que tener una clara idea a la hora de hacerlo bien, rápido.

15:35 – Muy muy informado (...) Buen olfato, ser capaz de adivinar sobre el mundo a corto y medio plazo (...).

16:25 - Cómo contar las cosas de otra manera sin que redunde y sea similar a lo que han hecho la inmensa mayoría (...)

17:30 – La única manera de enfrentarte a todo lo que está pasando es saber contra qué montaña te estás enfrentando. Esto es una montaña.

19:00 – Creer en lo que estás haciendo, buscar una manera de hacer las cosas, especializarte...

21:10 – El periodista no se mueve, las redacciones están secas (...)

22:45 – Hay muchas cosas periodísticas que están sin cubrir...

23:17 – No, a ellos no les interesa nada del periodismo. La mayor parte de los medios no apuestan por el periodismo. Una especialización obliga a tener paciencia. Si voy a hacer una historia existen unos tiempos reales. Es muy difícil que un medio tenga paciencia. Pero puedes buscar la forma de presentar al medio y poner unas condiciones.

24:25 – Los medios si están tirando de freelance (...)

25:40 – Normalmente los medios no van a encargarse un tema, lo vas a ofrecer tú. A mí nunca me han encargado nada, no hubiese aceptado. (...)

26:11 – Para hacer una entrevista-felación... 26:35 Yo nunca he ido a un medio a decir “te parecería bien”, yo he ido a un medio a decir “me voy a tal sitio” y en unos días voy a traer esto.

26:50 – He dejado de trabajar en medios de referencia porque no entendían cuál era mi manera de trabajar.

28:00 – Yo he sido muy duro en estas cosas. Cuando he ofrecido algo a un medio y me dicen que no lo ven, a la tercera me voy. Cuando no lo ven tantas veces, algo falla. No ofrezco chorradas. (...)

28:40 – Aquél medio no quería publicar reportajes duros los domingos porque la publicidad estaba presionando.

30:50 – Los temas duros son muy complicados. Los temas de “people” son mucho más fáciles de vender...

31:30 – Los temas de investigación son muy difíciles de hacer. Caros, complicados...

33:00 – La característica principal de un freelance es que tienes que levantarte muy temprano por la mañana y acostarte muy tarde por la noche. El resto del día trabajar, trabajar y trabajar. (...)

33:45 - (cuando duermo sigo siendo periodista).

35:20 – Escrupulo a la hora de gastar, si vale la pena gastar o no. Importante formar coaliciones con personas (para tema de gastos).

36:10 – Durante el camino leer textos. Estar documentado, leer libros ... hay que estar muy al tanto de todo.

36:50 – Media docena de crónicas de radio, muchas fotografías, hasta 3 piezas en televisión... (no se sent molt bé al mòbil aquesta declaració).

39:05 – Es la alternativa física. Mujeres y hombres que van a trabajar donde no van a trabajar otros. El problema es que esta situación se ha abaratado tanto que ha llegado el punto que se pagan auténticas ridiculeces.

40:30 – Si a un freelance le pagan un tercio (de lo de un p. tradicional) ya se puede dar con un canto en los dientes.

41:40 – La alternativa es apostar por el periodismo de calidad pagando a los trabajadores con cantidades decentes.

42:20 – Que alguien con una visión periodística decida que va a apoyar el periodismo de calidad pagando a los periodistas freelance y que estos puedan vivir de ello.

43:00 – Una sociedad con un periodismo de calidad es más crítica.

43:30 – Si quieres borregos, pisotea más el periodismo de lo que está y lo tendrás.

LETICIA ÁLVAREZ

0:54 – Empecé hace 5 - 6 años, yo tenía un trabajo fijo en Madrid pero no me gustaba lo que estaba haciendo, así que de la noche a la mañana decidí cambiar de medio de comunicación, pero el medio de comunicación no contó conmigo así que me fui a Bruselas. En Bruselas estuve trabajando de camarera, de dependienta, de todo lo que salía hasta que llegó la oportunidad de empezar a hacer las vacaciones de freelance de corresponsal. Una vez me metí en ese mundo ya no paré.

1:35 – Me gustaría volver a ser trabajadora normal, sí, me encantaría, porque la vida de freelance es bastante complicada, pero también es un tipo de trabajo que en las redacciones ya no existe. Lo único que queda a los que nos gusta hacer este trabajo es luchar, viajar y pelear.

2:10 – Esto cambia según vas negociando. Suelo tener unos medios fijos. Suelo colaborar con Onda Cero, Antena 3 y La Voz de Galicia, pero con los años vas cambiando (...).

2:45 – Una vez estás en los sitios te salen medios complementarios, pero siempre es bueno tener unos clientes fijos con los que tener mejor relación y así saber que vas a hacer una cobertura y saber que no vas a perder dinero. (...) Casi todos los que hacemos freelance tenemos una base de medios con los que trabajamos siempre y a partir de ahí si salen más mejor, pero si no al menos tienes esa base.

3:25 – Hay que estar en el momento adecuado y tener suerte.

3:48 – Me fui a Ucrania y dije venga, voy a intentarlo otra vez, cuando en Ucrania no estaba pasando nada, ningún medio daba un duro por Ucrania. Pero resultó que Ucrania sí era una noticia grande.

4:10 – Tienes que ir con una base. Tienes que saber escribir, editar, grabar, hacer directos... tienes que saber hacerlo todo. Si quieres tener una base, tienes que hacerlo.

5:55 – Creo que para hacer buena información hay que tener un buen respaldo detrás y los freelance es muy difícil que tengamos un buen respaldo detrás.

6:25 – Me estaban tratando mal. Decidí que yo no había estudiado para eso, así que prefería irme fuera y estudiar otro idioma (...) que quedarme en España trabajando en algo que no me gustaba y frustrada totalmente.

6:45 – Preferiría que todos los freelance fuéramos corresponsales o enviados especiales con un medio detrás.

7:05 – Lo que cambia principalmente es que los freelance tenemos que trabajar para 4, 5, 6, 7 medios a la vez. (...) Tienes que hacer tele, prensa, radio y otra televisión. Tienes que estar grabando para TV, tienes que hacer los boletines para la radio mientras grabas para la televisión. Todo esto mientras intentas editar la pieza, mientras te llama el del periódico porque quiere su artículo para mañana. Te pones a hacer el directo para TV. Minutos antes del directo de televisión....

7:50 – Es un caos, imposible que mantengas un nivel, una calidad en la información y que no mueras en el intento. (...) Siempre dejas algún medio cojo, porque es imposible todos a la vez.

8:25 – Nunca llegaremos a la calidad que llegan ellos. Por lo menos si no nos dan unas buenas bases los medios españoles.

9:00 – Los freelance encontramos antes las noticias, nos movemos mejor que los contratados. (...)

9:25 – Tienes que espabilar, o te espabilas o no llegas y como no queda otra opción, te espabilas.

9:42 – A la hora de que accedan a hablar con nosotros yo no he tenido ningún problema.

10:14 – En cuanto a conseguir historias y movernos no creo que haya diferencia y muchas veces lo hacemos mucho mejor.

10:30 – Las nuevas tecnologías están bien, pero últimamente yo estoy bastante cabreada. El periodismo ciudadano está bien y tener gente que te va dando información mientras llegas a la noticia está bien, lo que pasa es que corre un

peligro muy grande que es que el periodismo ciudadano no contrasta la información. El nuevo tipo de periodista twittero no contrasta la información.

11:20 – Se crean muchos rumores, no levantan el teléfono, no son capaces de contrastar información. Y eso, claro, lo hacen twitstars que les retuitean 2000 veces, la gente al final se queda con esa información (...)

12:00 – Va a llegar un día en el que los medios de comunicación solo busquen el twit y los clics en la noticia que al fin y al cabo lo puede hacer cualquiera.

12:32 – Nunca se va a poner enfermo, va a pagar muchos impuestos, va a tener que pagar sus seguros, va a tener que luchar contra los medios y contra las tarifas, va a tener que trabajar con 3 medios a la vez, igual se pasa meses intentando buscar nuevas alternativas...

12:50 – Para mí un freelance es un buscavidas, alguien que espabila muy rápido, con las cosas muy claras. Que sabe reaccionar rápido ante la presión y que aprende una barbaridad.

13:05 – Se echa de menos no tener una redacción detrás, porque yo creo que de los compañeros y de los jefes se puede aprender muchísimo, pero si tienes suerte puedes tener un buen jefe que te puede ayudar bastante.

13:35 – Creo que es un trabajo, por lo menos para las mujeres, que no creo que a largo plazo lo podamos llevar si queremos ser madres.

14:05 – En verano cuando todos están de vacaciones es cuando yo más tengo que trabajar, en semana santa lo mismo. Puedo hacer planes pero igual hoy estoy aquí que mañana tengo que coger un avión e irme corriendo. Si quiero una base económica estable durante todo el año con la que mantener a mi hijo no podría ser freelance (...).

14:50 – Por regla general intentamos sobrevivir como podemos, yo no puedo hacer planes o tener una vida normal

15:30 – Puedes profundizar mucho más, puedes sacar más temas, puedes tener más fuentes, puedes dar un contexto mucho más amplio de todo lo que está ocurriendo.

15:50 – Nosotros somos más dueños de nuestro tiempo y como somos más dueños elegimos también los temas que queremos profundizar.

16:30 – Podemos dar más contexto, reportajes más elaborados.

16:55 – Para mí fue una oportunidad. Los medios empezaron a entrar en crisis, no invirtieron en mandar gente fuera. Entonces yo podía cubrir lo que, donde ellos no podían llegar. Yo empecé así.

17:35 – Los medios han estado en crisis, están en crisis y estarán en crisis toda la vida. Creo que la figura del freelance, si la trataran como otros países, como Francia o los anglosajones los freelance está muy bien (...). Le das un trabajo, ellos te pagan el seguro, por un artículo te pagan bien.

18:10 – A mí me van a pagar 60 – 120 lo máximo, a ellos el triple o cuatro veces más.

18:20 – Los medios están en crisis? Sí. No pueden enviar a tanta gente fuera? Bien. Pero se tendría que aprovechar más de los freelance. Darles mejores condiciones (...) Van a sacar mucho mejores temas.

20:25 – Tú piensas que ese tiempo no vale para nada, pero sí, estás aprendiendo.

21:05 – Tienes que tener la maleta preparada en la puerta, la cámara cargada y salir corriendo.

21:38 – Dos minutos antes del directo yo me ponía delante de la cámara. Tienes que estar preparado para todos esos momentos de presión y que no se te note. En prensa es mucho más agradecido. Puedes hacer reportajes, explayarte mucho más pero solo con prensa no puedes vivir.

22:02 – Cada día es distinto y muchos de ellos son muy frustrantes.

23:08 – Yo personalmente estoy intentando volver a España a trabajar pero no lo consigo. Pero lo único que me queda es ser freelance, que está muy bien, pero sigo luchando por unas mejores condiciones con los medios con los que colaboro.

23:45 – El año tiene 12 meses, pues paso fuera de casa 7 u 8 meses, con lo cual, pasar 8 meses fuera de casa con una maleta y sin saber dónde vas a dormir mañana es complicado. Y vivir en Grecia es complicado también.

24:10 – Grecia es muy bonito para las vacaciones, pero tú vive allí con la burocracia de Grecia. Grecia para muchas cosas no es Europa...

24:25 – Hay meses que no nos da para seguir viviendo, no podemos tener una base allí a no ser que tengas una colaboración directa. Es verdad que a final de año las cuentas no salen.

26:05 – Todo depende de la base. En general, buenas condiciones sería por lo menos, si trabajas para prensa (...) Yo creo que, en Grecia, entre 1.500 -2.000 euros para prensa está bien.

26:45 – Buenas condiciones sería que cuando hagas una cobertura y te muevas que cubran los gastos (hoteles, aviones, ...) Eso sería las básicas. Eso sería una maravilla.

28:15 – Cuando trabajo mucho puedo estar haciendo 4 directos, 2 piezas de tele, 10 boletines, 2 para prensa... al día.

28:35 – Los medios no piden a los freelance, los freelance proponen. España lo que más quiere son noticias de última hora (...)

29:10 – Los medios solo quieren mostrar su presencia pero no profundizar.

30:25 – Con su dinero, con el de sus padres, o con el de su marido, o con el de su novio, con el de su tío (...)

31:15 – Al final esta profesión se convierte en una profesión de jóvenes con el respaldo de sus familias o de gente de dinero. Sino a largo plazo es muy complicado llevarlo.

32:28 – La financiación mayormente sale del bolsillo de los freelance.

33:00 – Todo depende de las circunstancias (...) 33:35 Hay de todo, las circunstancias marcan mucho a cada uno, pero en su mayoría es por obligación y a casi todos les encantaría estar en plantilla (...)

34:25 – Lo es. A día de hoy la mayoría de medios de comunicación las secciones de Internacional las cubren con freelance. Es una corriente que existe.

34:40 - Para una gran mayoría de jóvenes es complicado a largo plazo, si quieres llevar una vida normal.

35:00 – Puede ser una opción de futuro si las condiciones cambiaran en los medios. No hace falta que paguen un gran sueldo, simplemente con una tarifa al mes...

36:00 – Hoy por hoy ser freelance no es algo que elijas, no te queda otro remedio. Si no tienes trabajo y quieres trabajar...

JOSEP CARDA

0:45 – Crec que el periodista de plantilla pot ser tinga un plus més d'estrés, depenent també de les exigències del mitjà. El freelance pot ser va més buscant la notícia que li interessa traure.

1:30 – Jo pense que sí pot tindre algo més de llibertat a l'hora de triar els temes que interessin o poden interessar a la gent que llig el mitjà, escolta la ràdio o veu la televisió. Però també ha d'estar mirant a qui la ven i si li interessarà al mitjà en concret. Pot ser que el que interessa a la gent no interesse al mitjà i és un poc complexe, més complexe que treballar per a un mitjà.

2:30 – En el nostre cas es sol treballar amb la gent que hi ha en plantilla i hi ha una xarxa de corresponsals que cobreixen les notícies, però en general no.

3:00 – Els mitjans tendeixen a estalviar el màxim possible. Si tens una plantilla ja, s'aprofita la plantilla. Hi ha que retallar gastos i una de les maneres és eixa.

3:25 – En el coneixement dels temes que es tracten. 3:46 Tens un personal especialitzat en un tema en concret. 4:05 Això al mitjà el beneficia en el sentit de facilitar la tasca diària.

4:25 – Moltes vegades els mitjans tradicionals anem un poc amb el cap quadriculat. Alomillor un freelance lo podria donar un plus de llibertat i imaginació al dia a dia (...) Coses novedoses, idees noves.

5:10 Un plus d'innovació, d'imaginació, de llibertat...

5:35 – A la llarga pot ser interessant. Pot ser un mitjà de comunicació més limitat no tinga excessiva eixida, però tal volta mitjans més grans (...) sí pot aportar un plus.

6:15 – Has de tenir les idees molt clares a l'hora de vendre una notícia i que te la compren, perquè si no te la compren no guanyes diners, sense diners no pots viure i no pots ser freelance.

6:55 – Les noves tecnologies han marcat un abans i un després en el treball diari. El freelance amb un mòbil pot anar a qualsevol lloc i retransmetre una

noticia en directe, cosa que fa uns anys era impossible. Ens facilita a tots, freelance i de mitjans.

8:10 – Les noves tecnologies han aportat molt i han aportat molta facilitat de treball.

8:32 – L'exigència de les notícies, de buscar notícies també es major.

9:10 – Hi ha moments en els que et plantejes moltes coses i en aquesta professió et plantejes dia a dia. Ser freelance igual també et dona eixe plus de llibertat. El que interessa o no interessa. En un mitjà tradicional ha d'interessar-te sí o sí.

10:05 – Tal i com està el tema de la comunicació no m'extranya gens que la gent tinga que triar ser freelance perquè entrar en un mitjà de comunicació és molt complicat. Perquè cada dia hi ha més mitjans que estàn tirant periodistes al carrer, retallant plantilles.

10:35 – Tot això ha creat un ambient complicat per a la professió i que la gent intente ser freelance.

11:10 – O segueixes amb la professió i te dediques a lo que has estudiat i et fas freelance o et dediques a una altra cosa (...)

11:50 - A la nostra plantilla quasi que hi ha més dones que homes...

12:42 – També les condicions socials o la manera de mirar la mateixa societat que encara veu certes limitacions a la dona igual limita a la mateixa dona a ser freelance. Són coses que s'hauran d'anar canviant poc a poc.

13:40 – Es pot complementar tot i hem de treballar tots per tenir unes condicions laborals mitjanament bones per a tots.

8.5. GUIÓ DEFINITIU

LLUITAR, VIATJAR I BARALLAR (RUTINES I REPTES DEL PERIODISME FREELANCE)					
Seqüència	Contingut (Temps als bruts)	Minutat (Total)	Observacions	Data muntatge	Temps estimat muntatge
1	Capçalera UJI	15" (00:15)		18/05/2016	6 hores/dia
2	Gervasio Sánchez: "Yo quería ir a los sitios que yo sabía que un medio no podría lograr nunca. En un medio, en la sección internacional, después de años quizás dan la oportunidad de viajar. Yo decidí no perder ese tiempo y hacer el otro tipo de viajes". (3:30)	18" (00:33)	Sospesar la inclusió de filtres visuals.		
3	Leticia Álvarez: "Para mí un freelance es un buscavidas, alguien que espavila muy rápido, con las cosas muy claras. Que sabe reaccionar rápido ante la presión y que aprende una barbaridad". (12:50)	10" (00:43)	Sospesar la inclusió de filtres visuals.		
4	Julio Monreal: "Soy muy pesimista respecto a los freelance. No es que no haya mercado pero éste es muy reducido El freelance solo tiene oportunidad de colocar su producto informativo si es de mucha calidad, es exclusivo y al periódico llega a un acuerdo con la compensación. No diré precio". (22:40)	22" (01:05)	Sospesar la inclusió de filtres visuals.		
5	Josep Carda: "Moltes vegades els mitjans tradicionals anem un poc amb el cap quadriculat. A lo millor un freelance li podria donar un plus de llibertat i imaginació al dia a dia (...). Coses novedoses, idees noves". (4:25)	23" (01:28)	Sospesar la inclusió de filtres visuals.		

6	Eva Palomares: "Has de tindre molt clar que no te van a donar les coses fetes (...). Al principi t'equivocaràs però cada vegada menys. Si t'agrada la teua professió és una manera de desenvolupar-te molt bona. 14 (...) No recomane a ningú que sigui autònom però si ha de ser-lo que estiga convençut". (15:20 / 14:00)	24" (01:52)	Sospesar la inclusió de filtres visuals.		
7	TÍTOL DEL REPORTATGE: Lluitar, viatjar i barallar	5" (01:57)	Recursos material propi.		
8	OFF: "Tots ells comparteixen professió: són periodistes. Mentre alguns dirigeixen o treballen a mitjans tradicionals, altres han optat pel freelance, una corrent autònoma que altera les nocions establertes pel periodisme i que, segons l'últim Informe Anual de l'Associació de la Premsa de Madrid, elegeixen un 25% dels periodistes".	12" (02:05)	Recursos material propi.		
9	Gervasio Sánchez: Saber cómo contar las cosas de otra manera sin que redunde y sea similar a lo que han hecho la inmensa mayoría (...). Creer en lo que estás haciendo, buscar una manera de hacer las cosas, especializarte (...). Una persona bien preparada (...). Muy, muy informado (...) Buen olfato, ser capaz de adivinar sobre el mundo a corto y medio plazo (...). (15:25 / 19:00 / 15:35)	26" (02:31)	Inserir recursos en els temps convenients.		
10	Leticia Álvarez: "Tienes que ir con una base. Tienes que saber escribir, editar, grabar, hacer directos... Tienes que saber hacerlo todo. Nosotros somos más dueños de	16" (02:47)	Inserir recursos en els temps convenients. (Imatge web)		

	nuestro tiempo y como somos más dueños elegimos también los temas que queremos profundizar". (4:10)		de la periodista).		
11	OFF: "Malgrat l'autonomia que ofereix el treballar com a freelance, (segons la Unió de Periodistes Valencians, el freelance s'enfronta a uns ingressos més baixos que els periodistes que treballen per a mitjans, a més de a la incertesa de si es cobrarà o no el treball). L'Associació de Premsa de Madrid indicava al 2014 que un 72,2% de professionals s'han vist forçats a exercir aquest corrent. Menys d'un 30% de periodistes freelance ho ha elegit lliurement".	14" (03:01)	Recursos material propi.		
12	Julio Monreal: "La tercera dificultad es la escasa capacidad de negociación. Su trabajo solo saldrá a la luz si llega un acuerdo con un medio. A cambio de una compensación, sea de un precio o una firma, que normalmente debe ser económica". (32:40)	20" (03:21)	Inserir recursos en els temps convenients.		
13	Gervasio Sánchez: "Te ofrecen basura, todos los medios, de papel y digitales, radios y televisiones... Ser freelance es enfrentarte a tarifas escandalosamente vergonzosas". (13:30 / 5:30)	8" (03:29)	Inserir recursos en els temps convenients.		
14	Eva Palomares: "Se produce una especie de pique que no crec que sigui afavoridor. No enriqueix ni al mitjà ni al mateix periodista. (...) Si les empreses ja tenen un contacte amb un periodista d'un mitjà, desconfien del freelance perquè igual escriu hui pal Levante i dema pa Las Provincias". (26:30)	30" (03:59)	Inserir recursos en els temps convenients.		

15	Julio Monreal: "El freelance en un periódico local tiene un problema porque cuando la marca está asentada los periodistas pueden llegar a las fuentes a través de la marca. Tienen las puertas abiertas. El freelance no tiene esa ventaja. Hay un problema de acceso a las fuentes". (12:20)	20" (04:19)	Inserir recursos en els temps convenients.		
16	Josep Carda: "Jo pense que sí pot tindre algo més de llibertat a l'hora de triar els temes que interessin o poden interessar a la gent. Però també ha d'estar mirant a qui la ven i si li interessarà al mitjà en concret". (1:30)	24" (04:43)	Inserir recursos en els temps convenients.		
17	Gervasio Sánchez: "Nunca te van a decir que sí directamente a algo. Nunca dicen te voy a pagar tanto y si te lo dicen ten por seguro que te van a pagar una cantidad ridícula. (...) Te van a dar un tercio de lo que daban hace una década". (6:00)	15" (04:58)	Inserir recursos en els temps convenients.		
18	Leticia Álvarez: "El año tiene 12 meses, pues paso fuera de casa 7 u 8 meses, con lo cual, pasar 8 meses fuera de casa con una maleta y sin saber dónde vas a dormir mañana es complicado". (23:45)	13" (05:11)	Inserir recursos en els temps convenients. (Imatges web de la periodista)		
19	Gervasio Sánchez: "El problema es que han dejado de crear el periodismo (...), intereses corporativistas y político económicos (...). La única manera de enfrentarte a todo lo que está pasando es saber contra qué	10" (05:21)	Inserir recursos en els temps convenients.		

	montaña te estás enfrentando. Esto es una montaña". (6:35 / 17:30)				
20	RÀFEGA D'IMATGES	5" (05:26)	Recursos material propis.	19/05/2016	6 hores/dia
21	Leticia Álvarez: "Yo tenía un trabajo fijo en Madrid pero no me gustaba lo que estaba haciendo (...). Estuve trabajando de camarera, de dependienta, de todo lo que salía hasta que llegó la oportunidad de empezar a hacer las vacaciones de freelance de corresponsal. Una vez me metí en ese mundo ya no paré". (0:54)	30" (05:56)	Inserir recursos en els temps convenientes. (Imatges web de la periodista)		
22	Gervasio Sánchez: "La primera década de mi vida laboral en un trabajo fuera del periodismo (...). Si era camarero quería ser el mejor, para lograr los mejores objetivos. Con la fotografía / periodismo igual". (9:50)	29" (06:25)	Inserir recursos en els temps convenientes.		
23	Leticia Álvarez: "Nunca se va a poner enfermo, va a pagar muchos impuestos, va a tener que pagar sus seguros, va a tener que luchar contra los medios y contra las tarifas, va a tener que trabajar con 3 medios a la vez, igual se pasa meses intentando buscar nuevas alternativas". (12:32)	17" (06:42)	Inserir recursos en els temps convenientes (imatges web de la periodista).		
24	Gervasio Sánchez: "La característica principal de un freelance es que tienes que levantarte muy temprano por la mañana y acostarte muy tarde por la noche. El resto del día trabajar, trabajar y trabajar. Cuando	15" (06:57)	Inserir recursos en els temps convenientes.		

	duermo sigo siendo periodista". (33:00)				
25	OFF: "El freelance s'enfronta a unes condicions molt dures, poc valorades ni recompensades pels mitjans. Aquests últims, podent aprofitar-se'n del seu l'esforç no mostren suficient interès per aquest producte".	18" (07:15)	Recursos material propi.		
26	Julio Monreal: "El marco laboral se ha estrechado en beneficio de los trabajadores y ha hecho que la redacción se profesionalice. Solo esporádicamente aparece alguna figura de colaborador que a cambio de una prestación económica pequeña permite incorporar material informativo de lugares alejados a los que el periódico no tiene acceso". (3:30)	30" (07:45)	Inserir recursos en els temps convenients.		
27	Josep Carda: "Els mitjans tendeixen a estalviar el màxim possible. Si tens una plantilla ja, s'aprofita la plantilla. Hi ha que retallar gastos i una de les maneres és eixa". (3:00)	12" (07:57)	Inserir recursos en els temps convenients.		
28	Leticia Álvarez: "Los medios están en crisis? Sí. No pueden enviar a tanta gente fuera? Bien. Pero se tendría que aprovechar más de los freelance. Darles mejores condiciones (...) Van a sacar mucho mejores temas". (18:20)	10" (08:07)	Inserir recursos en els temps convenients. (Imatges web de la periodista).		
29	Josep Carda: "Tal i com està el tema de la comunicació no m'extranya gens que la gent tinga que triar ser freelance perquè entrar en un mitjà de comunicació és molt complicat. Perquè cada dia hi ha més mitjans	20" (08:27)	Inserir recursos en els temps convenients.		

	que están tirant periodistes al carrer, retallant plantilles (...). (10:05)				
30	Julio Monreal: "Esa contratación no es más que una vez al mes. Ni aumenta ni disminuye. Se mantiene congelada. El freelance no tiene un encaje bueno en este periódico". (10:10)	27" (08:54)	Inserir recursos en els temps convenients.		
31	Gervasio Sánchez: "El periodista no se mueve, las redacciones están secas (...). Hay muchas cosas periodísticas que están sin cubrir...". (21:10 / 22:45)	9" (09:03)	Inserir recursos en els temps convenients.		
32	Leticia Álvarez: "Va a llegar un día en el que los medios de comunicación solo busquen el twit y los clics en la noticia que al fin y al cabo lo puede hacer cualquiera". (12:00)	10" (09:13)	Inserir recursos en els temps convenients. (Imatges web de la periodista).		
33	Gervasio Sánchez: "La mayor parte de los medios no apuestan por el periodismo. Una especialización obliga a tener paciencia. (...) Es muy difícil que un medio tenga paciencia. Pero puedes buscar la forma de presentar al medio y poner unas condiciones". (23:17)	24" (09:37)	Inserir recursos en els temps convenients.		
34	Leticia Álvarez: "Buenas condiciones sería que cuando hagas una cobertura y te muevas que cubran los gastos (hoteles, aviones, ...) Eso sería las básicas. Eso sería una maravilla". (26:45)	20" (09:57)	Inserir recursos en els temps convenients. (Imatges web de la periodista).		
35	Gervasio Sánchez: "Normalmente los medios no van a	19" (10:16)	Inserir recursos en		

	encargar un tema, lo vas a ofrecer tú. A mí nunca me han encargado nada, no hubiese aceptado (...). He dejado de trabajar en medios de referencia porque no entendían cuál era mi manera de trabajar". (25:40 / 26:50)		els temps convenientes.		
36	Leticia Álvarez: "En cuanto a conseguir historias y movernos no creo que haya diferencia y muchas veces lo hacemos mucho mejor". (10:14)	7" (10:23)	Inserir recursos en els temps convenientes. (Imatges web de la periodista).		
37	Gervasio Sánchez: "Yo he sido muy duro en estas cosas. Cuando he ofrecido algo a un medio y me dicen que no lo ven, a la tercera me voy. Cuando no lo ven tantas veces, algo falla". (28:00)	14" (10:37)	Inserir recursos en els temps convenientes.		
38	Leticia Álvarez: "Casi todos los que hacemos freelance tenemos una base de medios con los que trabajamos siempre y a partir de ahí si salen más mejor, pero si no al menos tienes esa base (...). Tienes que hacer tele, prensa, radio y otra televisión (...). Es un caos, imposible que mantengas un nivel, una calidad en la información y que no mueras en el intento". (2:45 / 7:05)	22" (10:59)	Inserir recursos en els temps convenientes. (Imatges web de la periodista).		
39	OFF: "Analitzant aquest panorama, l'escenari que es dibuixa no és gens esperançador. Ací, però, trobem dues postures discrepantes. D'una banda, el freelance, un apassionat de l'ofici que, no obstant això, exigeix unes condicions bàsiques per subsistir. D'altra, des dels mitjans aposten pels mètodes tradicionals com a futur	18" (11:17)	Recursos material propis.	20/05/2016	3 hores/dia

	de la profesioó”.				
40	Julio Monreal: “La mejor manera, la que tiene mayor garantía para el público, de ejercer periodismo es la que se ejerce desde empresas constituidas y responsables (...). Hay gente que logra desarrollar su profesión de freelance durante toda la vida pero debe ser agotador (...)”. (37:30 / 1:03:20)	25” (11:42)	Inserir recursos en els temps convenients.		
41	Leticia Álvarez: “Puede ser una opción de futuro si las condiciones cambiaran en los medios. No hace falta que paguen un gran sueldo, simplemente con una tarifa al mes”. (35:00)	14” (11:56)	Inserir recursos en els temps convenients.		
42	Gervasio Sánchez: “Es la alternativa física. Mujeres y hombres que van a trabajar donde no van a trabajar otros. El problema es que esta situación se ha abaratado tanto que ha llegado el punto que se pagan auténticas ridiculeces (...). La alternativa es apostar por el periodismo de calidad pagando a los trabajadores con cantidades decentes”. (39:05)	30” (12:26)	Inserir recursos en els temps convenients. (Imatges web de la periodista).		
43	Julio Monreal: “Creo que el freelance es posible como opción temporal, aunque más difícil. Como opción a largo plazo has de ser muy bueno (...). Cuando uno ha adquirido las habilidades y su trabajo es espectacular, cuando uno se convierte en Gervasio Sánchez, puede vivir de su trabajo porque te lo compran”. (1:03:40)	25” (12:51)	Inserir recursos en els temps convenients.		
44	Gervasio Sánchez: “Que alguien con una visión periodística decida que va a apoyar	19” (13:10)	Inserir recursos en els temps		

	el periodismo de calidad pagando a los periodistas freelance y que estos puedan vivir de ello (...). Si quieres borregos, pisotea más el periodismo de lo que está y lo tendrás". (42:20 / 43:30)		convenientis.		
45	Eva Palomares: "Jo no vaig a tornar a ser periodista de plantilla. I si no canvia la rutina dels mitjans no crec que ho sigui mai més. És incompatible la meua vida i el periodisme. I estime molt el periodisme però també estime la meua vida (...)". (56:30)	29" (13:39)	Inserir recursos en els temps convenientis.		
46	Leticia Álvarez: "Me gustaría volver a ser trabajadora normal, sí, me encantaría, porque la vida de freelance es bastante complicada, pero también es un tipo de trabajo que en las redacciones ya no existe. Lo único que queda a los que nos gusta hacer este trabajo es luchar, viajar y pelear". (1:35)	24" (14:03)	Inserir recursos en els temps convenientis. (Imatges web de la periodista).		
47	TÍTOLS DE CRÈDIT	57" (15:00)			

